

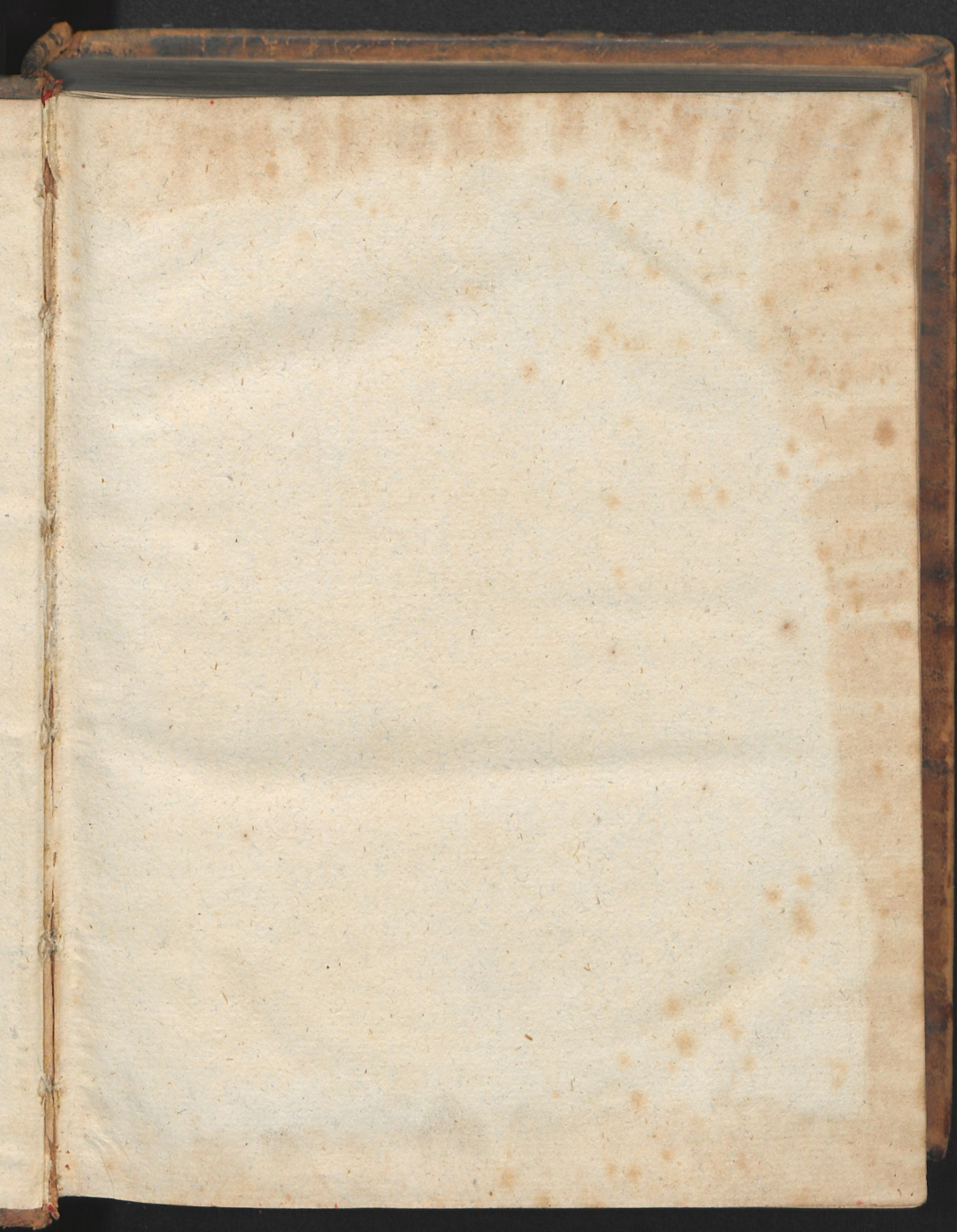

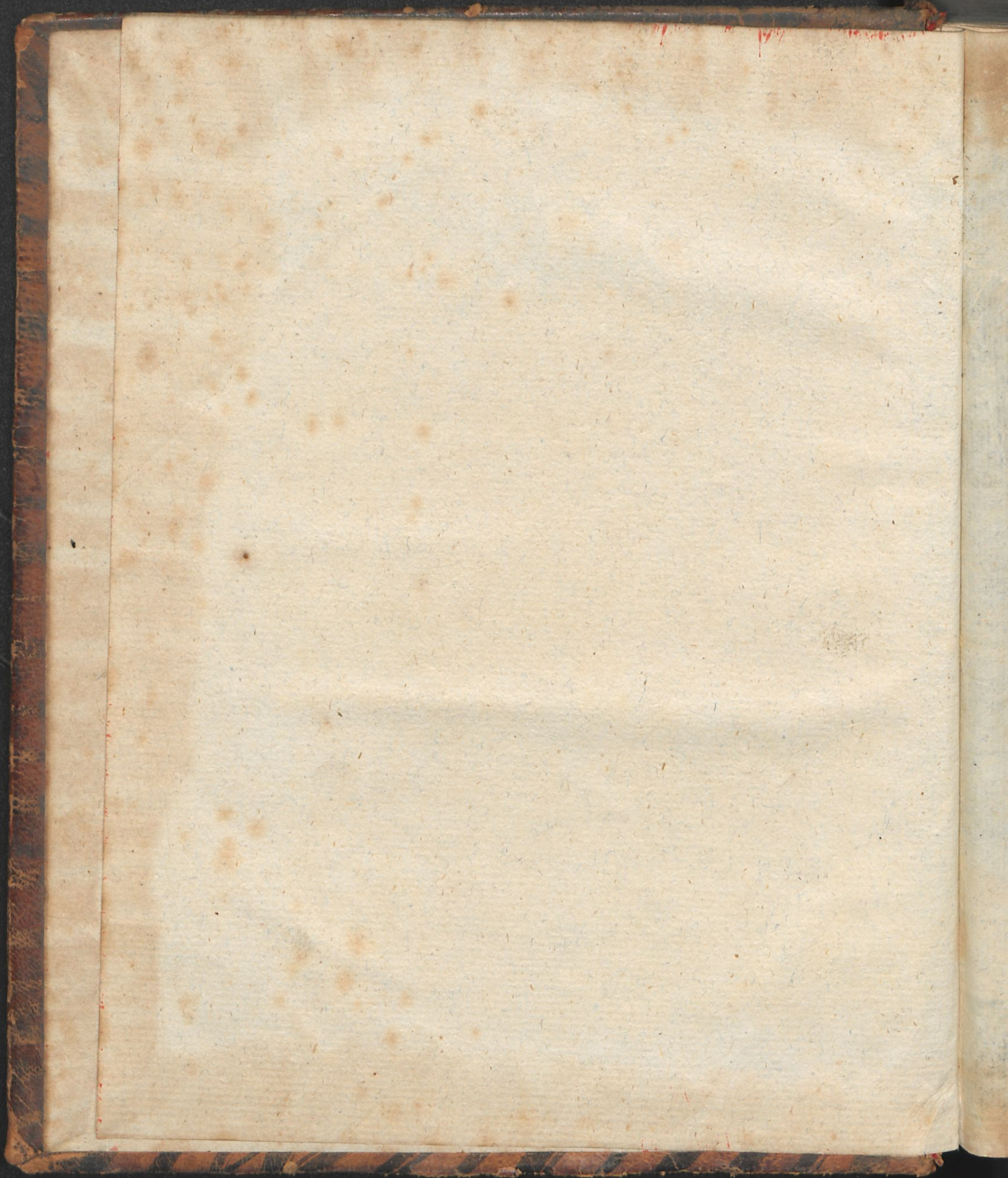
2. Alberti Dissertatio
de Tortura subjectis

2043.

Xc. 21.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-LEGALIS,
DE
TORTURÆ
SUBJECTIS,

Quam,
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſa Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-
SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.
DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXIX. D. NOVEMB.

Publicæ ac placide eruditorum ventilationi subjiçiet

RESPONDENS

JOHANNES HENRICUS KRAUS,
LOESNITZIO-SCHOENBURGICUS.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-LEGALIS

TORTURAE SUBJECTIS

AUCTORIS D. D. PROPOSITIO

Dr. D. Michaelis Alberti

IN ALIA REGIA FRIDERICIANA

DR. D. MICHAELIS ALBERTI

SACRAE MAJESTATIS AUSTRIACAE IMPERII CONSILIARII

PHYSICAE, MEDICINAE, CHIRURGIAE, PUBL. ORDIN. ACAD.

MAJESTATIS AUSTRIACAE IMPERII CONSILIARII

DE DOCTORE MEDICO

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISSIO IN MEDICINA HONORIS ET PRIVILEGII

DE DOCTORE MEDICO

DE DOCTORE MEDICO

JOHANNES HENRICUS KRAUS

DOCTOR MEDICINAE

HAB. MAGN. VICE-CHANCELL. JOH. CHRISTIAN. HENDL. AUL. THEAT.

PROOEMIUM.

Notatu perquam digna est *Ecclesiastici* enuntiatio, quando *cap. 38. v. 15.* dicit, qui in *Creatorum* suum peccat, incidet in medici manus, quo cum effato comminatio illa divina confirmatur, quæ continetur *Deuter. c. 28. v. 21.*

22. & sicut Mors est thesaurus peccati, ita morbi, nil nisi fructus & dependentia lapsus & peccati sunt: in statu enim innocentiae neque mors, neque tormentum, neque dolor, neque ulla afflictio fuit, nam juxta *Lib. Sap. II. 24.* *diaboli invidia mors ingressa est in mundum*; & quando beate morientes omnimode a peccato liberabuntur, tunc neque dolor, neque morbus, neque mors amplius erit: *ultimus enim hostis abrogatur mors 1 Cor. XV. v. 26.* Haud quidem eum obfinem misericors DEUS peccatorem in manus medici projicit, quo promeritas luat pœnas, ex medici officio

cio fluentes, quoniam ipse morbus aut pœna, aut castigatio existit, sed potius cœlestis illa misericordia, divina sua providentia, peccatori in Medico externum quoddam asylum & solatium constituit, quam ob rem DEus honorandum Medicum esse jubet, quia ipse hunc creavit & quia ab Eodem Medicina est, hinc Jehova se Ipsum Medicum nominat, qui non modo naturaliter & corpore afflictos sanat, sed & spiritualiter vulneratos curat, adeoque omnipotenti sua medela allevat; a quo summo Archiatro omnis vis & salubritas medica provenit, ita ut vel solum verbum Jehovæ perfectissimam & certissimam medicinam constituat: interea non negandum est, quod aliquando per peculiarem cœlestem providentiam nonnulli homines in manus imperiti Medici incidant, ut nulla calamitas sola existat: nam si judicia divina adeo accumulata & excitata fuere, ut justitia nunc in summo prævaleat rigore & ardore, tunc non modo naturalia auxilia expirant, sed pseudo prophetæ, pseudo apostoli, pseudo animarum medici falsis suis solatiis malum & dolorem exacerbarunt: inde aliquando *Tortura Medicæ* oriuntur, quando imperiti Medici non modo præsens malum haud mitigant, sed potius illud majoribus tormentis accumulanti; hinc Coccejus in *P. Zachar. Qu. med. leg. Lib. 6. tit. 2. qu. 21. n. 17.* commentatur & dicit: *voce tormenti omnis dolor & cruciatus in genere intelligi, atque adeo ipsæ pœnæ & morbi quoque venire solent: liquidem per frequenter de morbis & doloribus dicitur, quod torqueant, aut crucient corpus diversaque ejus membra, quæ propterea tor-*
tura

tura morbosa appellari meretur: interim aliquando accidit, ut miseri patientes singularem torturam ab imperitis medicis sustineant: de talibus Medicis inquit *Galenus Lib. I. Epid. Sect. 3. text. 50: Medicus inscius altera fera, qui ita aegris remedia praescribit, ac illi qui aleam jaciunt: quorum inutilia praecipua magnum aegrotis afferre solent detrimentum: quo pertinet Fouberti effatum in orat. de praesidiis futuri & excellentis Medici: imperitia medici immenso aegris affligit tormento & graviores causatur ipso morbo dolores: licet Hippocrates elocutus est in Lib. de arte: Morbus horum negligentia, major efficitur: ob id Plinius conquestus est lib. 29. c. 1. nulla est Lex: quae puniat capitalem inscitiam medicorum, nullum exemplum vindictae: discunt periculis nostris & experimenta per mortes agunt; Medicoque tantum hominem occidisse summa impunitas est, quando in hac artium eveniat, ut unicuique Medicum se profertenti statim credatur: conf. de tali perniciofa imperitorum Medicorum operatione Zac. Lusit. Med. Princ. Hist. Lib. I. hist. 64. in comment. p. m. 113. Prax. admir. Lib. 3. obs. 143. -- 154. Joh. Freitragius in noctibus medicis c. 20.*

Quod vero imperitae medicationes non modo diversas tormentorum species, sed ipsam mortem causari queant, haud peculiari confirmatione indiget, quoniam innumera exempla hujus veritatis testimonia perhibent: hoc interim loco, aliquot hujus Torturae species brevi commemoratione cognitas reddere placet: omnia heroica remedia incongruis subjectis, affectibus, temporibus &c. adhibita magna tormenta causantur: quantos interdum cruciatus vomitoria & fortia purgantia causentur, non

longa enarratione indiget: inde enim innotescunt illæ confessiones, quod tali remedio tractati homines, tantas inde afflictiones, angustias, tantosve dolores sustinuerint, ac agonizantium ferme calamitates esse solent: sie hätten Todes-Noth und Angst dabey ausgestanden: Sie wolten lieber sterben, als noch einmahl solche Arzeneey gebrauchen: man könnte auf der Folter nicht mehr geqvählet werden, und ausstehen: quam ob rem multi homines tales perverfas remediorum operationes Torturæ assimilare solent: quando porro illis, qui indolentibus spasms laborant, remedia sanguinem valde commoventia, aut strictas fibras, majori stricturæ gradu afficientia propinantur, tunc aliquando tanti dolorum gradus excitantur, quales acerbiores sub Tortura vix esse possunt; inde innotuere formulæ, man hätte dabey als ein Pferd, oder Wurm ausgestanden: Plurimæ itaque talium afflictionum consistunt, in atrocissima & vehementissima fibrarum strictura spastica, qualis afflictio aliquin summos dolorum gradus efficere & confirmare solet: quando porro subjecta valde acria, arrodentia, & alia nimium stimulantia propinantur, tunc partibus membranoso- nerveis, valde sensibilibus tantam inferunt offensionem, ur eximii inde oriantur cruciatus, testimonio venenosorum oblatorum subjectorum, sub quorum operatione homines mortiferam calamitatem experiuntur: simile quid non modo obtingere potest, quando virulenta propinantur media, sed & quando inflammatis, aut arrosis faucibus, œsophago, ventriculo, intestinis, aliisque partibus, acria,

acria, resinosa, concentrata oleosa, valde salina, spirituosa & similia offeruntur, aut quando remedia minus rite præparata ordinantur, velut mercurialia, metallica alia, corrosiva qualitate prædita, similiaque: quando porro præsentibus internis inflammationibus, maxime in valde sensibilibus partibus, obtruduntur ejusdem qualitatis remedia, insuperque sanguinem magis impellentia & partes affectas acri & calida qualitate plus afficientia, unde afflicta subiecta communiter acerbissimas querimonias effundunt, quod flammeum velut ignem in locis affectus, adeoque extrema tormenta, sentiant: quales dolores similem aliquando effectum habent, quem in Tortura criminali quidam de sagis, tormentis subiectis, prædicant, quod videlicet, sub tortura obdormiscere soleant, quibus olim referente *Diesbero in addit. ad Besaldum sub voce Heren p. 389.* potio, ex cerevisia, pane rasato, ossiculo lucii piscis cruciformi, felle lucii piscis, & sem. nigellæ parata, ad avertendam hanc occuitationem sensationis adhibita fuit: qui mostamen recentioribus allegante *Brunnemannio Process. inquis. cap. 8. membr. 5. n. 69. in fin.* displicet, qui potius ordinaria media commendat: *conf. Wildvogel disp. de arbitrio Judicis circa torturam cap. 4. p. 18. 19. Stryck. de Jure Sensuum diss. 6. c. 4. n. 9.* interim ex ejusmodi significatione id notamus, quod nimii dolores lipothymiam, & syncopen, quid quod deliria & varias tormentorum afflictiones causari queant soleantque, qua occasione adhuc annotamus, quod denegatio potus in actu febrili tormenti speciem complectatur: *Stryckius de Ju-*

ve Sens. dissert. 6. cap. 4. n. 7. dicit: cæterum si cibo denegato torqueri quis dicitur, multo magis is obrinebit, denegato potu: qui febre unquam acuta, maxime cholericâ laboravit, in qua fitis clamosa a medicis ita vocata, occurrit, is huic sententiæ facile annuet, quod denegatio potus eximium sit tormentum: Sed quis omnia illa tormentorum specimina commemoret, quibus imperiti medici homines affligere possunt, ubi quilibet homo & morbus huic torturæ subiectus est: hoc loco reminiscimur talium subiectorum, quæ iudiciali & criminali Torturæ subeundæ apta sunt: quoniam itaque aliquando in hac disquisitione iudicio & decisione Medici opus est, eapropter præsentî Inaugurali dissertatione mixto themate de TORTURÆ SUBJECTIS agere in animum duximus: quod propositum nostrum ut ad vota succedat, est quod a Divina Clementia humillime precamur.

§. I.

Multi & frequentius obvii sunt casus, in quibus Medici & Juri deliberationes & sententiarum conciliationes instituere solent, id quod inter multos testes *P. Zacchias* in multis *Legalium suarum Questionum* locis, *Bartholinus* in *Act. Haffn. Vol. 4. obs. 8.* *Rejesius Camp. Elys. qv. iuc. Qv. 2.* *Bobnius de off. Med. dupl. mox in limine, Fort. Fidelis Relat. Med. Wippermannus de Nexu Jurisprudentiæ & Medicinæ. Cass. Bravo in dogmat. Med. præst. Parte altera A. E. L. An. 1723. M. Septembr. p. 407.* comprobant; quam ob rem nominatus *Bravo* in *l. c. p. 104.* tuctur *Medicinæ utilitatem & necessitatem*

firmitatem in variis casibus & quæstionem illam ventilat, *an Medicinæ præstantiam minuant objectiones a Juris Professoribus factæ*, siquidem in variis casibus & occasionibus Medici fundata & prudens decisio requiritur, dum in *jure civili, ecclesiastico, feudali, criminalique* variæ *Medicorum* decisiones necessariæ esse, multis exemplis comprobantur: Secundum hunc *nexum* & ex hoc *mixto* Collegio occurrit etiam deliberanda & decidenda quæstio, quænam subiecta ad *quæstionem rigorosam* subeundam habilia & quoad diversas *circumstantias* & *qualitates* idonea existant; etenim si *Tortura* eximium *corporis cruciatum ac dolorem infert*, ut præc. annotat *Zanger de qv. & tort. c. 4. n. 10.* & ex eodem *Carpzovius in Jur. Crim. qv. 117. n. 58.* aut si *quæstio corpus lacerat & ipsa fere morte durior est*, juxta eundem *Carpzovium qv. 119. n. 9.* ita ad eandem cum spe obtinendi finis, videlicet *eruendæ veritatis*, corpus requiritur *firmum & congruum*, ne *torturæ vehementia reum interimat aut mutilet*, neve propterea *judex, torturam admittens, homicidii aut mutilationis suspicionem incidat* juxta *Dambouderum Prax. Crim. cap. 381. n. 18.* Neque tantum *corporis* ratio habenda est, sed etiam *animi* qualitates conciliandæ sunt, siquidem nimia *sensibilitas*, profundus *angor, timor, terror*, &c. multa causari potest & solet, quo minus hujus *ardui* processus & *ultimi* mediæ eruendi *veri* finis aut *desideratus* scopus obtineatur: neque defunt exempla, quibus confirmari potest, quomodo subiecta *animo* ita *mollia & flexilia*, aut *sensibilia*, vel ob *namdæ rerritionem* in *lipothymiam*, aut *melancholiam* incidunt; vicissim vero varia constant testimonia, quibus etiam probari potest, quomodo varia subiecta pro *avertent-*

da hac quæstione, aut *animi* aut *corporis* morbum *simula-*
verint, ut propterea *Medici* explorationes *subjectorum* &
decisiones requisitæ fuerint. Non quidem *Medici* fori
 est, inquirere an *Tortura certam* eruendi veritatem me-
 dium existat, id quod *JCi tam diu* affirmant, donec *cer-*
tius ad manus subministretur, cum *malitia* hominum de-
 linquentium *vi* & *cruciatu* coerceri debeat; interim illa
 disquisitio ad *medicum* forum spectat, an *vires* & *qualita-*
tes corporis & *sanitatis* naturales eo quadrent, quo *judex*
hoc medio *finem* suum ita impetrare queat, quo minus
subjecto patienti *lethale* damnum superveniat: nam si
 juxta *Zangerum l.c. cap. 1. n. 1. quæstio res dira corporibus*
que hominum admodum noxia & *quandoque lethalis est*, ita
subjecti circumspecta ratio haberi debet, ne forte *innocens*
 in talem *perniciem* conjiciatur; quemadmodum & illi, qui
 aliquando ob *animi pravitatem* & *corporis ruditatem* ac
 robur, hæc tormenta sustinent, nec *quicquam* consententur,
 nihilominus in *sanitate sua futura* aliqualem *alterationem*
 subeunt: interim juxta *artic. 59. C. C.* cum *circumspectio-*
ne *tortura* concedenda est, quo pertinent *Claseni* verba
 in sua *Exegesi*, quando dicit: *tortura est medium inqui-*
rendi verum, non autem nocendi inquisito: quapropter tor-
tura semper ita comparata esse debet, ut tortus saluus vel
innocentiæ vel etiam supplicio servetur: & hoc extenditur
ad alios valerudinarios & infirmos, qui vel omnino non sunt
torquendi, vel ita leniter, ut nullum inde vitæ aut corporis
sentiant periculum: Stephanus utitur voce, quod *artificio-*
se torquendus sit suspectus homo, quando in prædictum
art. commentatur: ea arte torquendus est, ne quid damni
accipiat, Manzii glossa est: in hoc artic. monet Imperium
judicetur,

judicem, ut si reus vulnera, vel rupturam, vel alium defectum in corpore suo habeat, eum cum tali moderamine torqueatur, ne quid damni accipiat, & ne vel vulnus, vel ruptura augeatur: idem est, si reus alias sit infirmus vel valedudinarius, tunc enim vel omnino non torquendus, vel ita moderate, ut sine periculo vita seu corporis id fiat: qua in re medicorum & chirurgorum judicio stabit: ratio: quia afflicto non danda est afflictio, & quia tortura semper debet esse talis, ut tortus salvus vel innocentia, vel supplicio conservetur; ex ejusmodi testimoniis itaque facile liquet, quod in Tortura decernenda non raro Medici judicium requiratur, an videlicet quisquam torqueri possit, & quo usque tortura augeri & continuari queat; quam ob rem Löw. in theatro Medico - Juridico cap. 17. n. 2. p. 774. dicit: hinc est, quod infligendis tormentis, si torquendus allegat aliquam infirmitatem, ex qua ineptum tormento se dicat, Medicorum ad hoc judicium exposcitur: sic enim reo deficiente in tormentis seu actuali tortura, Medicus ad determinandum vocatur, an ulterius sine periculo torqueri possit, nec ne, & utrum tortus ex immoderato tormento mortuus sit: conf. Fort. Fidelis Relat. Med. Lib. 2. Sect. 3. c. 1.

§. II.

Dum itaque de Tortura Subjectis differere constituimus, institutum nostrum est, quo partim positive, partim in opposita qualitate, quanam personæ ad tormentorum cruciatus sine vitæ damno sustinendos, babilis sint, indicemus, in qua tractatione ex contrariis qualitatibus ad decidendam hanc questionem veræ conclusioni formandæ via erit patefacta: In hac disquisitione itaque partim ad ipsam Torturam, partim ad Subjecta, quæ huic rigorosæ quæstioni submitti debent,

debet, attentio adplicanda est: respectu *Tortura relatio* instituenda & decisio formanda erit, an hunc vel illum tormenti *gradum* quædam subjecta sine damno sustinere queant: ita enim jam *JCti* deliberare solent, si quidam homines *pollicibus destituti* sunt, ubi in tali casu *forcipes* applicari debeant? *conf. Stryck. de Jur. Sens. diss. 7. c. 4. in fin. Wildvogel diss. de arbitr. judic. circa torturam, cap. 4. §. 6. p. 24:* aut si olim suspectus quidam *gradum* tormenti cum funibus passus, imo *perpessus* est, posthac vero denuo tortura ipsi dicitur, denuo quærunt *JCti in quo loco* fidei iudicæ ipsis applicandæ sunt, ita aliquando *corpus* subjecti *Medici* inspicere & de eodem iudicare debent. *conf. Carpzov. qu. 117. n. 25. Wildvogel l. c. §. 4. p. 21. 22:* ex hac ratione inclarescit, quomodo interdum quædam subjecta non nisi *certum* Torturæ *gradum* subire queant; de qua circumstantia propterea *Medici* iudicia solida & perspicua formare debent: cujus considerationis in consequentibus aliquam mentionem & annotationem proferre lubet: præterea vero hæc disquisitio subjectorum *Animum* & *Corpus* concernit: quoad *Animum*, jam ipsi *JCti* consentitur, subjecta illum ad tormenta *indurare* posse *Paulus in L. 18. §. 1. de Quæst. vid. Wildvogel l. c. cap. 7.* quam ob rem nonnullorum animus est *sensibilior*, delicatior, mollior & ad *offensiones* & persuasiones, ut & dein ad *confessiones* pronior & facilior: quare in foro Juridico, quando *viro* & *femina* simul in uno delicto quæstio dicitur, quidam feminam prius torquendam esse, decernunt: interim citra hanc animadversionem, respectu considerationis ad *Medicam* indagacionem spectantis, in masculis æque ac feminis talis aliquando *animi* qualitas occurrit, unde facile eximiam

miae alterationes & offensiones in ordinaria vitæ tramite
accidunt, id quod tanto certius & gravius sub Tortura
evenire potest, ubi summi dolores extremam animi al-
terationem, summum angorem & dolorum molestissi-
ma & averissima perceptio eximias perturbationes cau-
sari solent, unde facile in corpore valde intricatæ,
repentinæ & periculose alterationes experiuntur. In
Subjectis porro ratio habenda est Ætatis, virium, per-
sonalis sensibilitatis, Sexus & præcipue qualitatum non-
nullarum sequiori sexui familiarium, proinde structuræ
corporis, nec non prægressorum aut præsentium morbo-
rum, status valerudinarii, specialis & distinctæ præclivita-
tis & dispositionis in certos & graves morbos, ut &
loci, in quo tortura subeunda, temporis & tempestatis,
quando illa suscipitur; proinde respectu partis, quæ &
quali morbi specie atque gradu afflicta est: hinc P. Zacchias
Qv. Med. legal. lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 1. talem circumstantiarum
annotationem & divisionem profert: impedimenta tortu-
ræ considerari possunt, vel ex parte ætatis, vel ex parte mor-
borum, vel ex parte constitutionis & habitudinis corporis;
ex parte ætatis, vel quia est nimis tenera, vel nimis præci-
pitata; ex parte morborum, qui vel respiciunt totum, vel
partes; ex parte constitutionis corporis vel totius, vel par-
tium: & Löwius l. c. n. 1. eloquitur: fit non raro ut vel ob
ætatem, vel ob naturæ debilitatem, vel ob aliquem morbum,
vel vitium, vel sexum, mulieres gravidas, puerperas, vel ali-
quam aliam causam, vel conditionem rei, huic aut illi tor-
mento sint inepti, aut illud in hoc vel illo gradu non susti-
neant, alias enim ex eo tormento, in eo gradu inflicto perire
possent: quoad singulos hosce respectus subjectorum cir-
B 3
cum-

cum inspectione opus est, ne ulli subiecto, quod *leges & jura* excipiunt, vis inferatur: quo loco effatum *Dambouderi* conciliamus, quando in *Prax. Crim. cap. 37. n. 5.* profitetur: *attamen isthæc omnia cum tali prudentia & animi moderatione temperet & peragat iudex, ne patientis corpori ullam gravem læsionem aut mutilationem infligat & n. 2. 3. dicit: Pii clementisque iudicis est erga patientem semper commiseratione monere, & prudenter expendere canitiem, senectutem, confectam ætatem aut juventutem, virile robur, valetudinem tum imbecillem, tum validam: denique inspicere, quid ipsius perferre valeant vires, ut hac in re, verum prudentemque iudicem agat, non tyrannum inferat.*

§. III.

In *specialiori* præsentis thematis explicatione primo loco rationem *Animi* habere placet, in quo *morales* quasdam qualitates perlustrare, indeque iudicare volumus, an subiecta secundum hæc ad *Torturam idonea*, aut *inidonea* existant: *Tabor* quidem in *tortura & indicis delictorum cap. V. §. 24. 31. seq.* moralibus causis, *politicas* rationes adscribit & tantum *animi morbos*, quos *physicis* causis adscribit, commemorat, ob quos quidam a tormentis immunis declarari queat: hinc dicit: *eximuntur quidam a quæstionibus & torturis vel ex causa physica, vel morali: ex causa physica, si vel animi, vel corporis constitutio benignitatem persuadeat: ob defectum animi doli & notitiæ incapaces excipiuntur, ob morbum animi furiosi &c.* Habenda vero etiam alia est ratio *Animi*, ut non æque *confusio* mentis, *delira* rationis qualitas, aut *actualis* infirmitas adesse debeant, sed etiam sub sollicitam considerationem venit, quando quidam homines adeo *abjecti*, *summè anxii & timidi* sunt animi, unde

de mox *inhabiles* redduntur, res suas in *memoriam* revocandi, quin potius *confestim* sui *obliviscantur*, *obstupefcant*, *nesciique* sint ob extremum *angorem* & *timorem*, quæ dicere debent, aut quæ dixerunt; hinc mox *falsa* pro *veris*, aut *vera* pro *falsis*, aut *confusa* proferunt; qua confessione *judex* niti haud potest: huc etiam certo modo applicari potest, quod *Carpzovius* *Qu. us. n. g.* allegat: *quare metuendum, ne ex infirmitate judicii & timore tormentorum, qualis in ejusmodi personis infirmioris intellectus praesumitur, extorqueatur confessio delictorum, quæ forsan perpetrata nunquam fuerunt*: id etiam valet de *valde anxiiis* & *extreme timidis* subjectis, quæ ob *metum* *torturae* *obstupefcunt* & ad confessionem *inepta* redduntur: placet hac occasione *Zacchiæ* verba inserere, *Lib. 2. tit. 1. qv. 6. n. 38-42.* *timorem esse expectationem imminentis mali* & *notum est* & *docuit Plato in Lib. de Fortitud. in fin. qui affectus animi est* & *vehemens* & *subitus, ut Galenus testatur 12. Method. & idcirco prudenter a Jure Consultis determinatum est, quod quodcumque metus causa sit, ratum non habeatur ut lib. 1. ff. de eo quod metus causa; ubi qualis debeat esse metus, ut justus dicatur & de hoc ipso quamplurima, vid. *Furis peritus apud Farinacium Crim. Part. 2. lit. M.* Ratio autem ejus rei, non alia est, quam ea de qua supra, nimirum; quia *timentes* non habent *intellectus plenitudinem*, imo & *voluntate* & *consensu* *carent*: neque enim *velle* dicitur, qui *metus causa* *vult*, quia *metus contrarius est voluntati* & *libertati* *Roland. conf. 95. n. 31. lib. 1. unde illico atque probatus sit metus actum non fuisse, sponte celebratum, sequitur*: quod *effatum* eo *magis de illis* valet *personis*, quæ ob *angorem* & *metum* *nesciæ* sunt, quæ *cogitant*, *enunciant*, *affirmant*, aut *negant*, aut aliud quic-*

quicquam suscipiunt, de quibus vulgo dicitur: daß Sie vor Furcht, Angst und Schrecken ihrer Sinnen nicht mächtig sind. Ex his itaque patet, quod *Morum* ratio etiam habenda & ineunda sit, in Torturæ *medica* dijudicatione: Cum ejusmodi subjectis ad Torturam *properandum* haud est, neque tamen eadem *absolute libera* & exempta sunt, quo minus tormentis affligi queant: id vero necesse erit, quo eorundum animus *moralis* informatione, persuasione & remonstratione *præparetur*, ita eveniet, ut vel *spon*te & *libere* veritatem confiteantur, vel *aliquali* mentis continentia tormenta, ad minimum minimos & *primos* eorum gradus cum *desiderato* successu subeant: & talia *meticulosa* subjecta alias *apriora* existunt, quo *ante* torturæ executionem de veritate dicenda *facilius* se accommodent, *flexilioris* enim animi sunt & sub hac *moralis* afflictione multum *verbis variant*, ut facile prudens *judex verbalis* admonitione & convictione illos ad confessionem disponere queat: in tales personas *nuda territio* aliquando cum successu exerceri potest, quæ comparate *tortura animi* appellari potest, quamvis *juxta Carpxov. qv. 117. n. 49.* haud torturæ nomine notanda veniat: *Stephani* tamen in *C. C. art. 58. n. 3.* de sententia *Clari* quoad gradus torturæ adjicit: *nihilominus talis metus & suspicio torquendi æquiparatur torturæ: hinc infertur, quod paria sint, consistere per tormenta, vel metu tormentorum:* addimus notam *Blumblacberi in art. 45. C. C. p. 126:* Solche Furcht und Bedrohung der Marter, wird ipsi torturæ verglichen, und daraus die Folge gemacht, *quod paria sint consistere per tormenta, vel metu tormentorum. L. 2. ibi formidine tormentorum Cod. quorum appell. non recipiantur. Carpx. P. 3. qv. 117. n. 44.* proinde vero etiam *cir-*

cum.

cumspectatione opus est, quoniam *collida & malitiosa* subiecta facile talem *metum simulare* possunt: ubi necesse est, ex titulo & indiciiis *simulationis* per *moralia* etiam media & subsidia *fraudem* detegere, quo *Medici* pariter *baud exiguam* operam conferre possunt; quandoque videlicet indicare sciunt, an ratione *temperamenti*, status *sanitatis*, *hereditaria* dispositionis, *consuetudinis*, morborum *pragressorum* &c. hic angor & metus subiectis *naturalis*, an *affectus* sit: hujus indolis subiecta in aliis arduis, *animum & corpus* concernentibus, afflictionibus & negotiis, æque ita *puffillanimitas* esse, subinde *insomnia* anxia & *terribilia* frequentius experiri solent; ubi non æque statim *exacte*, aut *consummate* *Melancholicus* status adesse debet, siquidem *tali* mentis qualitate aliquando *sanguinei*, *sanguineo-plegmatici*, *sanguineo-melancholici* temperamenti homines præditi esse observantur; ut adhuc animi *morbus* desit, & tantum hæc *mollities* & singularis *sensibilitas* animi præsto sit.

§. IV.

Quoad *Animi* qualitatem præterea notandum est, quod quædam subiecta tanta *mollitie*, *sensibilitate* & *flexibilitate* prædita sint, qua in rebus *adversis* aut periculosis, non modo eximie *mentali* consternationi submituntur, sed subinde graves & subitaneas, ominosas *corporis* offensiones experiuntur, dum vel confestim in *animi deliquia* nunc *mitiora*, nunc *acerbiora* concidunt, nunc vehementes *cordis palpitaciones*, *vertiginosas* perturbationes, *sensuum* externorum *obnubilaciones*, ominosas sanguinis *ebullitiones*, *congestiones* sanguinis *ad cor*, indeque provenientes *suffocativas* comminationes, conatus *vomendi*, cruciatu

tus torminosos & pro ratione temperamenti ac copiae bilis largam profusionem bilis in intestina & ventriculum, hincque dependentes angustias praecordiales, vomitus biliosos, diarrhaeas similes, colica pathemata, interdum semiconvulsiva, comminationes semiapoplecticas &c. experiuntur, qualia pathemata in sensibilibus personis in aliis casibus & occasionibus animum valde aut subito afficientibus, praecipue vero inopinatum terrorem causantibus, satis saepe occurrere solent: Hujus constitutionis hominibus Tortura confestim applicanda haud est, sed prius prudens Medicus, quoad hanc circumstantiarum illarum indolem, quantum fieri potest, ex vita ante acta, & observationibus ac relationibus de eadem conquisitis, aut ex moribus durante incarceratione annotatis, ex aetate, prosapia, educationis, sexus, temperamenti, praegressorum & concurrentium animi pathematum, & morum ratione & conditione, nec non ex morborum praegressorum, & adhibitorum remedium qualitate, ex diaetae ratione, ex propensione personali in certos morbos, ex morbis haereditariis, aut etiam ex antea usurpatis suspectis & incongruis aut perniciosis medicamentosis artificijs rite percontari debet: in qua posteriori circumstantia singulares observationes prudenti disquisitioni se commendant, quando videlicet ejusmodi mala & perversa artificia, in subjectis nonnullis exhibita, non quidem plene adversam valetudinem causantur, tamen ad facilem certi morbi invasionem disponunt, velut ad suspecta molimina haemorrhagica, aut actualia profusiva cruenta, ad gravissimos motus spasmodicos & convulsivos ad pertinaces & impetuosas congestiones &c. quorum affectuum actualem & perfectam invasionem facile predictae alterationes

tiones *animi* causari possunt & solent: cui exemplo annumerari possunt *Famina*, quæ quidem non *valerudinaria*, aut haud *perfecte sana* existunt, sed ex *levi animi motu patberico facile* in illum perfectum *morbosum* statum conjiciuntur, in quem hæctenus tantum *aliquo modo* inclinaverant, qualis sexui ut plurimum *familiarior* & *acerbior* esse solet: id quod tanto *certius* & *fortius* contingit, quando in talibus personis ob *torturam* decretam *eximia animi* afflictio provocatur, quæ tanto *impetuosior* & *ominosior* esse solet: in quali statu iterum *Medici* iudicio opus est, ut videlicet *subjectum* quoad *animi* & *corporis* qualitates recte inquireat, *damna* ex *torturæ* administratione metuenda, perspicue & cum *ratione* indicet, & si quid ad *judicii* & *processus* sublevationem contribuit, significet, ad minimum *suo consilio* & auxilio *subjectum* *torturæ* *præparet*, ne *prædicta* detrimenta *actu* consequantur: Et quando quoad hanc potentiam *animi* in excitandis *morbosis* insultibus, *suspecta* *subjecta* *simulare* audent, tunc iterum peritus & *judiciosus* *medicus* hanc simulationem *resolvere* potest & solet, unde denuo liquet, quod in *tali* casu *Medici* concursus & iudicium requiratur: Huc etiam referimus illam *connatam* & per *hereditatem* propagatam qualitatem *animi*, qua quidam homines *summam aversionem* a conspectu sanguinis habent, ita ut in *syncopen* repente quidam delabantur, quando sanguinem inspiciunt: si itaque sub *forcipum* & *funiculorum* applicatione evidens *cruentatio* succedit, facile tunc *scopus* *torturæ* *evanescit*, quando sub tali gravi *animi deliquio* *Torturæ* *processus* interrumpitur: in quali causa iterum aut ejusmodi *tormenti speciem*, quæ *cruentationem sensibilem*, vi-

delicet non modo *visibilem*, sed in genere *seusibilem* & *contactu calido*, aut sub *dolore dilacerata* partis perceptibilem, (ubi multum in tali casu admodum operosa *imaginatio* valet) infert, *omittere*, aut *aliam* dictare & applicare decet; quoniam in *tali* necessitate & casu *Medicus* sua arte *hereditariam* dispositionem extinguere & *emendare* haud valet: Tales circumstantiæ itaque comprobant, quomodo in *Tortura legali* & congrua ordinatione & applicatione etiam quoad *Animi* disquisitionem *Medici* seruatō & dijudicatio perquam *utilis* & *necessaria* existat: ex quibus annotationibus pariter constat, quod tolerantia *tormentorum* etiam *animi vigorem* & *praesentiam* requirat, quamvis contrariante adsertione *P. Zacchias Lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 4.* eloquatur, quod *tolerantia tormentorum vigorem & robur corporis, non animi respiciat*: unde praeter *corporis* capacitatem, etiam *animi* firmitas ad *torturam* sustinendam necessaria est.

§. V.

In *Subiectis Torturae* ratio porro habenda est *Aetatis*, ubi communiter iudicatur, quod homines *Impubes* tormentis consuetis submitti haud queant: non quidem *nostri* fori est, *Pubertatis* terminos in sensu *universali* decernere, suffecerit in sensu *Medico* periodum *Pubertatis* in finem *decimi tertii*, & totum *decimum quartum* aetatis annum possuisse; de reliquo fufius de themate *Pubertatis* egit *Excell. Dn. Cancellarius de Ludewig in tv. de aetate Legitima Puberum & Majorum*: communiter itaque a *tortura* exempti iudicantur homines *urriusque* sexus, qui *decimum quartum* annum, nec attingerunt, nec compleverunt; quare *Tabar de Tort. cap. 5. n. 25.* dicit: *quisitum esse*

de

de minore 14 annis subeuntes, in hoc materia non distingui
puellas a pueris, sub utriusque sexus terminam 14 aetatis an-
num in criminalibus poni, utcumque in nuptiis distinctio il-
la, atque alias etiam observetur: huc referimus verba
Blumblacheri in art. 45. C. C. n. 9. p. 127. es ist gewisser Rechts-
ten, daß die Impuberes oder junge Kinder unter 14 Jahren
nicht torquirt werden können: *Textus expressus in L. de
minore 10. in princ. ff. de Quæstion. ubi Jurisconsultus sic ait: de
minore 14 annis quæstio habenda non est. & quamvis infan-
tes ac in prima pueritiæ periodo consistentes ordinaria tor-
tura affici non queant, cum animi corporisve teneritudo si-
ne lethali offensâ talia tormenta haud perferat, tamen pu-
eris & pubertati proximis subjectis terrorem concedunt,
habenas & ferulas dicitant, quin instrumentorum torquen-
tium oblationem, quasi cum iisdem affligi debeant, decer-
nunt. vid. Carpzov. qv. u8. n. 14. Matthæi de Criminibus
Lib. 48. ff. tit. 16. de quæst. n. 9. Theodoricus in judic. crimin.
pract. c. 9. apb. X. lit. b. p. 1262. Tabor h. c. §. 27. qui posteri-
or aliquo modo a Carpzovio dissentit, quem dissensum
etiam tenet modo dictus Blumblacher h. c. qui instrument-
torum torquentium oblationem impuberibus non admit-
tunt, quia hæc a Carnifice perficienda, & maculam inurit,
carnificis manu inuri; habena vero & ferula cædi possunt
ab aliis personis, velut per lictores, stratores, statores, ja-
nitores. conf. Zanger de tort. c. 1. n. 35. seq. Cujacius de cu-
stodia reorum ad Lib. 4. C. interim hic Cujacius existima-
vit, quod pubertati proximi utpote doli capaces torqueri
queant; contra quem Matthæi de Criminibus h. c. ita judi-
cat: nescio, an id probari possit: leges enim adductæ loquun-
tur expressim de minore annis quatuordecim: nec sequitur
est doli capax, ergo torquendus: sed illud potius: est doli
capax,*

capax, ergo habena vel ferula cædendus, non torquendus: conf. Zanger de quæst. c. 1. n. 36. Sed ne in alienam messem nostram immittamus falcem, illud saltim hoc loco perpendimus, an plane nullus casus detur, ut pubertati proximiores in duodecimo, aut nondum confecto decimo tertio ætatis anno consuetis tormentis, & quidem forcipibus & funiculis affici queant? P. Zacchias L. 6. tit. 2. qv. 4. n. 4. quadantenus hanc quæstionem tangit, sed baud sufficienter decidit: nam proponit quæstionem: an non im-puberes maturius ad animi vigorem pervenientes torqueri queant? quo loco recte adserit, quod sola animi præstantia non sufficiat ad subeunda tormenta, sed quod etiam firmitas & congrua corporis soliditas requiratur; unde decisionem ad Medicos defert, quando dicit: itaque particulares naturas, judex, requisita si liber, Medici sententia antea considerans, aptas vel ineptas ad hujus tormenti tolerantiam judicabit: Si vero evenerit ille casus, ut in pubertati proximiori subjecto integra non modo ratio, sed & satis robusta & conveniens firmitas corporis præsens fuerit (quemadmodum quidam homines non modo mature ad firmiorem usum rationis perveniunt, sed & sub mediocri præstantia mentis, quæ tamen ad torturam sufficiens, adeoque non imbecillitati annumeranda est, ad firmum quoddam corporis robur pertingunt,) tunc utique actualia tormenta, (licet non protractio ad scalam & extensio membrorum, neque tertius & summus gradus, adeoque neque ziemlicher massen, neque mit der Schärffe, tortura administranda sit,) videlicet applicatio forcipum ad digitos, nec non funiculorum usus, (quibus cum non modo initium torturæ faciendum, mit Schnüren oder
Bans

Manden den Anfang zu machen, quando reus *non tam ar-*
cte, constringitur, sed vincitur ac paululum ligatur,) sed
 etiam *arctior juncturarum* manuum constrictio admitti
 possunt, quia in tali subjecto ob *distinctas animi ac corpo-*
ris qualitates & *sufficiens robur*, vires *has* tormentorum
species tolerant, quemadmodum tales adhuc *impube-*
res homines facile illum canonem intelligere possunt,
 quod qui in *delictum* consentit, etiam in *penam* con-
 sentire censendus sit; quid quod *pravitas animi* impube-
 rum superat aliquando malitiam & astutiam puberum & na-
 tu majorum, ut ita *Platonis* effatum *lib. 7. de legib. pueri quo-*
niam prudentia fontem nondum perfectum habent, non solum
acerrimi & petulantissimi, sed & insidiosissimi omnium bestiarum
sunt, non *absolute* impuberes *eximit* a tortura, nisi in
 hac annotatione jus *adaptari* debeat *bis*, quæ *secundum plu-*
rimum eveniunt, non vero *ius*, quæ *raro contingunt*, ut *ha-*
betur per l. ex bis & per l. seq. ff. de leg. & Sens. & cons. & per
l. neque Leges ibid. quod vero a *fortiori* tormenti gradu
impuberes absolute excepti sint, non modo a *Medicis*, (inter
 quos *Fort. Fidelem Relat. Med. Lib. 2. Sect. 3. c. 2.* allegamus)
 sed & *Jureconsultis* comprobatur: quando vero quidam
 homines *legitimam* & consuetam pubertatis periodum atti-
 gerunt, *corpore* tamen & *animo* adhuc *teneri* & imbecilles
 sunt, tunc nihilominus tormentis *actualibus* aut *realibus*
 submitti *non* debent, quia ipsis gravis inde *sanitatis læsio* &
vite afflictio imminet, dum *animus corpusve ineptitudinem*
 quandam gerunt, quo minus *torturæ majores* & cum *ma-*
gno cruciatu affligentes gradus sustineant; quam observa-
 tionem etiam modo citatus *Fidelis l. c.* profert: & dum *se-*
quior sexus præ *masculino* communem *teneritudinem* &
moll-

mollitiem animi corporisve possidet; propterea eidem etiam *parcendum* est, quamvis jam *pubertatis* terminum *attigerit*, aut quadantenus *superaverit*, si præcipue prædicta *imbecillitas* obest: quam vis contrariantem aliquatenus adfertionem proferat *Löv. l. c. p. 786. §. 3. n. 4.* quando dicit: *unde cum ætas non æqualiter in omnibus personis, neque in omnibus provinciis succrescat, ut in vigore corporis & animi ita proficiant: unde & Juris-Consulti illam ætatem pro tortura sustinenda ad annum decimum octavum in pueris & decimum quintum annum usque extenderunt in puellis: ita quoque observatur in nostro novo processu criminali in Regno Bohemæ artic. 17. §. 1. nos Fæminis ob communem & distinctam teneritudinem potius plures annos in consueto vitæ tramite largimur, quo sufficienti robore ad perferenda tormenta instruuntur, ni in iisdem etiam natura aliquid extraordinarium & præmaturum efficiat: ubi quæstio nobis non decidenda & applicanda venit, an fæminæ maturius pubescant, quam masculi, quæ sententia a nonnullis supponitur; quam allegat *Zacchias Lib. 1. tit. 1. qu. 6.* quod assertum tamen negamus; unde haud cum illis consentimus, qui fæminæ duodecim ad pubescentiam annos tribuunt, *vid. Zacch. l. c. n. 28.* quem terminum *præcocem* vocat, *n. 29. 37.* & de eodem dicit: quod *ex fæminis vix duodecima pars in duodecimo ætatis anno menstruetur n. 34.* alias puellæ unius, duorum, trium, quatuor &c. annorum *Menstruatæ* etiam puberes vocari queant: quare idem *Zacch. n. 36.* dicit: quod hic terminus *duodecim* annorum a Jctis fæminis ad pubescentiam adsignatus, *præcocior sit, quam par est:* unde liquet quod Jcti Medicorum observationibus niti & non semper receptis opinionibus, aut legibus, quæ porro talibus opinionibus nituntur.*

nituntur, firmiter inhærere debeant: siquidem in *præsenti* animadversione neque *sufficienter* hactenus *probatum* fuit, quod in certis *Provinciis* quædam *fæminæ citius*, quam masculi *pubescant*; & si hæc traditio etiam vera esset, tunc ex observationibus & legibus *provincialibus*, non valet consequentia ad *universale*. Denique hac occasione *illam* quæstionem proponimus & ventilamus, an puella quæ *decimum quartum* ætatis annum non modo *attigit*, sed etiam superavit, *tortura* affici debeat, quando *nondum Menstruata* fuit, aut quando nunc *prima* aut *altera* vice *Mensium* fluxum experitur? hanc quæstionem *Negariva* decidimus, ob rationes, quia *fæmellæ*, quæ *hoc* tempore *nondum* hoc *uterinum* purgamen subiere, aut *perfecte* valetudinariæ, aut *semi* tales existunt; siquidem *retardario* Menstrui fluxus ut plurimum *connexam adversam* valetudinem, vel minorem, vel majorem, semper tamen in *deteriorem* statum inclinantem complectitur: quando itaque in tali statu aut *territio* nuda & *verbalis*, aut *realis* adhibetur, tunc facile & repente *majus* corpori & *vite* imminet *damnum*, quod tam eximia *animi* commotione & *angore* excitatum, *subitaneos*, impetuosos & valde *perniciosos* eventus causatur: nam status *morbosus* jam aliquandiu gliscens, *simul & semel* commotus, pessimos & interdum *repente funestos* facit progressus: quando etiam *Menstrua*, *prima vice* imminetia & erumpentia, tam *gravi & animum* vehementer offendente & *perturbante* causa, quæ in vehementi *metu & angore* de subeunda *tortura* consistit, alterantur, tunc teste *experientia*, qua causas *minoris* momenti & efficacæ conciliamus, *simul & semel totus* Mensium processus gravissime *confunditur*, ut vel præcoces & *periculosæ* fanitatis perversiones

D

orian-

oriantur, vel in tantum *morbos* status gradum conjiciantur, ut *agre*, aliquando *nunquam*, sollicita quamvis *medica* ope adhibita, restitui queant, quin *complicati*, *intricati*, *refractarii* & *corrupti* inde facile proveniant morbi: quibus subjectis propterea tormenta haud adjudicanda & applicanda sunt: idem etiam valet, quando *fæmellæ* tales *primam* *difficilem* & valde *dolorosam* Mensium eruptionem subierunt, quibus imminente *altera*, aut *tertia* eruptione atque periodo, haud tortura adhibenda est, ne perinde *gravia* & *agre* aut *vix* corrigibilia *sanitatis* detrimenta, consequantur: tanto minus vero consultum est, talibus subjectis jam *appropinquante*, aut *præsente* & continuante periodo, qua *Menses* fluere debent, *tormenta* applicare; sed potius convenit, cum ejusmodi personis *aliquandiu* moram tenere, quo cum hoc *intricato* Mensium negotio natura quadante nus *in ordinem* transeat, ut nunc *securius*, hoc acerbius erudiendi veritatem medium administrari & in usum trahi queat: in genere denique sciendum est, quod a *Mensium* processu, valde alterato, *repentini*, aut *eximii* morbofi affectus ortum trahere soleant: ubi simul *Medici reliquum* personæ *animi corporisve* statum explorare debent, an videlicet illa valde *sensibilis*, *immorigera*, *corruptorum* & valde exorbitantium *morum* sit, an quoad *corporis* constitutionem valde *plerborica*, temperamenti *calidi*, *cacochymica*, *perturbatis* aliarum *evacuacionum* successibus afflicta, motibus morbofis, *spasticis*, *congestoriis* &c. obnoxia existat, sub quali statu tanto minus eadem ad torturam *aptum* exhibet subjectum, ut propterea, si talium subjectorum *vita* & *sanitatis* ratio habenda est, major *circumspectio* requiratur, neque *tormentorum* applicatio subministretur aut acceleretur:

tur: Et hæc momenta, quoad *impuberis* ætatis disquisitionem se attentæ observationi submitunt.

§. VI.

Respectu *Ætatis* nunc *Senum* ratio habenda est, qui *limitatam* immunitatem & *exceptionem* a *Tortura* tenent & possident, quoniam *Senectus* pro morbo habetur, Senes pro hominibus, *animo* & *corpore debilibus*, aliquando *femi delirantibus*, *memoriæ viriis* laborantibus & *puerili sensu* præditis æstimantur: *conf. Criminalistæ præc. Tabor l. c. ff. 29. Zanger l. c. n. 38. seq. Matthæus de Crimin. l. c. n. 10.* qui dicit: *quia Senes bis pueri sunt: Dambouder l. c. n. 5.* qui Senes *pene delirantes* æstimat & quos multos allegat *Carpzov. qu. 118. n. 35. seq. Zacchias l. c. n. 5. seq. (concil. ejusd. Lib. 1. tit. 1. qv. 9. n. 25. cum notis Ziegleri.) Fort. Fidelis l. c.* siquidem etiam *Stryckius de Jure Sensuum diff. 9. c. 2. n. 6. obliviosos* senes esse judicat: attamen simul *n. 7.* addit: quod sæpe *senes memoria pollentes* reperiantur, & certius illorum *recordentur*, *quæ in Juventute, sensibus percepèrunt, quàm quæ ante spatium aliquot septimanarum:* haud vero necesse est, multum sollicitum esse circa *certum senii terminum;* unde prædicti *Dres* adserunt, quod *judex non tam de ætate*, quam de *infirmirate senum* inquirere debeat, ita *Blumbacher l. c. n. 12. p. 128.* dicit: *Ein Richter hat nicht so fast auf die Zahl der Jahre, als auf die Schwachheit des Leibes und der Kräfte zu sehen: Carpzovius impr. n. 38.* dicit: quod illi *senes torqueri haud debeant, qui ætate sunt defecti & bonam partem virium, consilii & mentis, propter senectutem amiserunt:* hinc *Ulpianus senes ob virium imbecillitatem a tortura liberat*, de quibus *author ipse* asserit, *quales ii solum sunt, qui corporis imbecillitate laborant, ut sine vi-*

in periculo presentis tormentis interrogari nequeant: conf. Theodoricus in judic. Crimin. pract. Cap. IX. apb. X. lit. c. n. 4. p. 1263, qui quoad differentiam Senum provocat ad Menoch. cas. 59. quare Zacchias l. c. n. 6. loquitur: melior est Jurisconsultorum sententia, quia nullus certus terminus in ulla re, & præc. in ætatum mutatione potest in particularibus assignari & sic Judicis arbitrium in hoc intervenire debet: erit enim qui sexagesimo tertio ætatis anno, vegetior & robustior erit alio, qui nondum quinquagesimum exceßerit: & quamvis communiter a sexagesimo ætatis anno, aut secundum alios (vid. Zacch. & Forr. Fidelis) a sexagesimo tertio & ita dicto magno climacterico anno senectus numeretur, tamen crebra occurrit observatio, quod in hac ætatis periodo multi senes bono animi corporisve vigore, firmitate & robore instructi sint: quare non promiscue & quoscunque senes a tormentis immunes declarant Doctores: siquidem Carpzovius inter alios eloquitur: n. 39. neque tutum esset generaliter affirmare, a tormentis excusari senes, cum hac ratione sæpe versuti senes, præf. mulieres veneficæ impunitatem assequerentur: non itaq; quæstio est de decrepita & effæta senectute, siquidem juxta regulas & æstimationes medicas senes interdum adhuc vegeti sunt & comparate sufficientem animi & corporis firmitatem continent, qua sine offensa sanitatis tormenta sustinere queunt; quid quod corpus senum tanta sæpe pollet rigida densitate, ut hac adminiculante aliquoties satis duros labores exercere queant, modo de reliquo sani sint: haud enim absoluta necessitatis est, ut in quolibet senii stadio & statu subjecta infirma & adversa sanitate oppressa sint: ita Riedlinus in Lin. Med. An. i. Mens. Octobr. obs. 24. p. 348. Torturæ in vetula septuagenaria non tam viribus, quam annis sene & sat adhuc

robusta concessa & cum successu administratæ mentionem facit: quamobrem Zacchias l.c. judicat: nisi precipitata ætatis sint, & viribus effæris non video, cur non possint, saltem levioribus tormentis cruciari! ex quibus liquet, quod sub certis circumstantiis etiam talia senilia subjecta torturam perferre possint, quæ jam septuagesimum ætatis annum attigerunt: hinc non modo juxta *Farinacium qv. 41. n. 29. Corpzov. qv. 118. n. 38. & 42. Brunnemann. Anleitung zu vorsichtiger Anstellung des inquisitions-Processes, Anmerkungen über das X. Cap. s. 2. p. 352. Blumblacher l.c.* (cujus verba sunt: Wann demnach ein 60 oder 70 jähriger Mann, oder Persohn noch bey ziemlicher Stärcke wäre, gestalten es dann dergleichen Leute wohl giebt, so wäre eine solche Persohn noch wohl, jedoch gering und mit solcher Bescheidenheit zu torquiren, auf daß er demselben an Gesundheit und Leben keinen Schaden brächte.) *Franc. Personalis de indicis & tortura n. 15.* (qui judicat: *Senes vel saltem leviter torquentur, & per unum miserere in tortura retinentur*) apta senilia subjecta terreri, sed & secundum *Tabor l.c. leviter aliquando torqueri possunt, videlicet forcipum, imo funiculorum applicatione, quia rigidius illorum corpus non ita sensibile est, ac juniorum: servata illa cautela, ne læsiones quædam sub tortura graviores inferantur, quæ in senilibus subjectis tardius & ægrius reparantur & quoad consolidationem variis damnis & pravis accidentalibus consecutionibus obnoxie sunt; quanquam itaque quidam senes vires sufficientes possident ad committenda latrocinia, robbariam, furta violenta cum effractione, violenta stupra &c. tunc justam contra se suppetunt præsumptionem & æstimationem, quod in casu ne-*

cessitatis tormenta, tolerare queant: attamen in hac disquisitione iterum *medica* occurrit quæstio, an videlicet *senex animo & corpore* vigorosus, (& hisce qualitatibus ad admittendam *torturam* idoneus) tamen *ominosa* sanguinis plenitudine obrutus, *spirituoso* potu frequentius oppletus, repentinis & *periculosis* sanguinis commotionibus obnoxius, in *apoplecticos* affectus ex variis *causis & indicis* proclivis, tortura affici queat? pro hac quæstione decidenda iterum *Negativam* tuemur sententiam, quoniam ob animi vel *angustiam*, vel *indignationem*, vel *aliam* perturbationem, nec non ob *dolorem* indeque oborientem gravem & *perversam* sanguinis commotionem, prædictus valde *periculosus* affectus facile excitari potest, ni *medica* ope ejusmodi prævæ consecutioni *præveniat*; ubi vero antea *perita* indagatio *medica* instituenda est, an etiam ejusmodi senilia subjecta *talibus* qualitatibus prædita sint, ne hæc frivole & astute *simulent*, & ex titulo *qualificati* senii *torturam & confessio-* nem delicti declinare cogitent: Denique in hac circumstantia addimus verba: *Frölichs de Frölichsburg in Comment. in C. C. Lib. 3. tit. 5. n. 5. p. 202.* Da aber ein 60 oder 70 jähriger Mann einer noch frischen Gedächtniß, völligen Verstandes und guter Leibes-Kräfften wäre, könnte dergleichen einer ohne Beschwerde mit der Tortur belegt werden: ubi addit illa *jocosa*: wie denn die alte noch *saum-zähe* Herren-Mütterlein der Tortur nicht befreyet seyn; Hoc loco etiam *per medicam* cognitionem testamur, quod *senes*, *aliquo* modo debiles, *nuda* *territione*, aut verbali comminatione affici queant, quorum *animus* hoc modo *quadante-* nus torquetur: id quod *Ful. Clarus quæst. 64. n. 22.* & modo nominatus *Frölichsburg* concedunt: Et hæc de relatione ætatis *Senilis* ad *Torturam* sufficiunt.

§. VII.

§. VII.

Proxima nunc ventilanda occurrit quæstio, an *Rationis confusione & impotentia* præditi, *Tortura* submitti queant? hæc quæstio *duplicem* sensum comprehendit, an videlicet *Furiosi* & mente penitus *capri* torqueri queant & an *aliqualem* & per *intervalla* recurrentem, aut exacerbatum impetum & *defectum* rationis subeuntes, tormenta sustinere possint? prioris conditionis vulgo dicuntur *Furiosi*, *Maniaci*, *rabie* quadam afflicti, adeoque *sibi haud conscii*, neque *memores*, neque *deliberato* animo & *malitia* quicquam committentes, hinc *omni intellectu* destituti, *mortuo comparandi* & *per omnia ac in omnibus absentis*, aut *quiescentis loco habendi* a *Carpzovio* l. c. n. 17. judicantur, de quibus *sine ulla limitatione & discretione* Criminalistæ judicant, quod *nequaquam dubium sit, quin furiosi a tortura excipiantur*, vid. *Zanger* l. c. n. 43. *Theodor.* l. c. lit. b. n. 3. p. 1262. siquidem quæstiones *sub tortura* propositæ *firma & integra* sibi & rerum *ante actarum* conscia ratione decidi debent; quale quid *moralis* æstimatione a furioso nunquam expectari potest; hinc *Juri* etiam discernunt, quod, si quis *integra* ratione præditus, *delictum* commiserit, *postea* vero in *rationis perversionem* incidat, *tortura* is affici *haud* queat, *conf. Theodor.* l. c. *Bocer. de qu. & tort.* c. 4. n. 10. & ex eodem *Carpzov.* l. c. & quamvis *furiosus* de decreto *torturæ* & *sine ejusdem*, ut & *confessione* ex *tortura* obtinenda *nullum sensum* regularem & *distinctum* habeat, ut propterea *finis* *torturæ* *nullo modo* obtineri queat, tamen quia *communiter* homines *delirantes* quoad *vita naturalis* & corporis *œconomiam intricata*, *complicata* & *refractaria* qualitate *valerudinarii* sunt, *eapropter* etiam a *tortura*

mentorum afflictione liberi existunt, quoniam in tali statu ob *qualificatam animi & corporis afflictionem*, facile & vehementer *periculosa morboſa corporis alteratio per torturam*, quæ in talibus ſubjectis ſine *eximia violentia* committi haud poteſt, excitari & accelerari poteſt, velut impetuosa commotio ſanguinis, quæ ominoſis *orgaſmis*, immoderatis *congeſtionibus*, funeſtis *extravaſationibus*, magnis *ſtagnationibus & ſtaſibus* ſe exferere poteſt, quibus afflictionibus facile *inflammationes* extreme periculoſæ & præcipue *pbrenitis, angina, nec non Apoplexia, convulſiones, ſuffocationes, hæmorrhagiæ* excedentes & *mors ſubitanea* ſupervenire poſſunt, ut ob corporis & *valetudinis* rationem *tortura* talibus ſubjectis adplicari haud queat: Quod porro *Melancholicos* attinet, tunc tales homines aut *majori* aut *mitiori* gradu hujus animi morbi afflictæ ſunt: quando *Melancholica* mentis *major & conſtantior* perturbatio in quodam ſubjecto occurrit, tunc ob modo traditas cauſas tormenta ipsis adhiberi *haud* poſſunt: ſiquidem communiter Doctores *ſummum* Melancholiæ gradum advertunt, quando ſubjecta a *tortura immunia* declarari debent; quando vero Melancholia *mitior* eſt, ſuaque *intervalia* tenet, tunc iterum *tortura* locum *non* invenit, quoniam hæc facile *acerbiores* inſultus & periculoſiores *conſecutiones* provocare poteſt: quemadmodum etiam *leniores* melancholici *valetudinarii* hominibus adſcribendi ſunt, qui communiter *quotidianas* aut *animi, aut corporis* afflictiones experiuntur: quoniam itaque *tortura aliqualem* animi & corporis *firmitatem* requirit, *utriuſque* vero ſubjecti firmitas in *Melancholicis* deficit, ob id cum ſecuritate talia ſubjecta tormentis affligi *haud* debent: & quando *Brunnemannus* in *Proceſſu Inquiſitio-*

frionis cap. 8. membr. 5. n. 27. statuit, quod liberatio a questione vel absolute, vel ad tempus valeat, tunc in applicatione ad presentem observationem, quidam torturam Melancholicis illo tempore admittunt & adjudicant, quando affectus aliquo modo remisit; sicut Wildvogel in disp. alleg. c. 7. §. 8. p. 44. dicit: quod si igitur inquisitus pro vero Melancholico habeatur, non dubitandum, quin a tortura sit immunis, ut Dni Scabini Fenenses, teste Theodorico responderunt: Negandum tamen non est judicem, si affectus remisit & inquisitus ad saniolem mentem redeat, ad torturam progredi posse in casu, ubi cum dilucido intervallo deliquit, vel Melancholia supervenit, Menoch. de arbitr. jud. quest. lib. 2. cas. 325. n. 11. conf. Brunnem. Anleit. zum inquisit. Proceß Zimmerckung in cap. X. art. 6. p. 351. Nos talem casum ita decidimus, quod lenis melancholiæ remissio, tam quoad animum, quam quoad corpus nondum torturam concedat, siquidem vel prævia torturæ annunciatio Melancholicis subiectis profundas angustias, animo & corpori nocivas, extorquet, repentina vero, subitaneas alterationes, in genere vero aut comminatio, aut applicatio torturæ pristinos acerbiores gradus melancholici affectus facile revocare & exasperare potest, ut subitanea talis excitatio longe periculosiores affectus causetur, quam priores extiterunt: quamobrem magna & sufficiens affectus Melancholici remissio requiritur, si in talibus subiectis tortura locum invenire potest, siquidem status Melancholicus valde intricatus est, ut circa illius tractationem & dijudicationem eximia peritia & prudentia necessaria existat; quare sæpe verum est nonnullorum JCorum judicium, quod semel furiosus, semper talis præsumatur & quod demens de præterito, præsumat.

marur talis de presenti, videlicet in *proximiori proclivitate* conf. *P. Zacchias lib. 2. tit. 1. qu. 23.* & quando porro *Melancholicorum* *subjectorum remissiones* aut *intervalla* vel *dilucida*, vel *obscura* sunt, qualem distinctionem *P. Zacch.* *lib. 2. tit. 1. qu. 21. n. 26.* & ex hoc *Tabor l. c. f. 24.* proferunt, tamen in *torrura* *adjudicatione* & *administracione rali* *intervallo* cum *securitate nulla fides* est habenda, quamobrem *Zacchias l. c.* dicit: *ii, qui manifesta habent dilucida intervalla, in plerisque ut sani habendi, smodo nonnulla excipias, quod tam in praesudicialibus, quam favorabilibus locum habebit: in favorabilibus enim, e.g. patet quod tales testari possunt l. furiosum ff. si vero C. qui test. fac. poss. in praesudicialibus autem qui non excusantur a pena si delinquant, Gaballus Resolut. Crimin. Cent. 2. cas. 297. n. 38. at ii qui tantum remissiones, non intermissiones demenciae habent, ex mea sententia ut insani judicandi: de talibus subjectis Tabor l. c. judicat: in hac causa dicendum, eos qui semel vero furore correpti sunt, ne quidem eo tempore, quo dilucida furoris intervalla habent, tormentis subjici posse, cum sic facile fieri possit, ut vehementia doloris in pristinam calamitatem conjiciantur, adeoque certum judicium hinc ferri nequeat: In mitiori vero melancholico statu, mitior torrura gradus, pro ut circumstantiae Subjecti permittunt, locum nihilominus invenit: ne vero personae suspecta melancholiam fingant & simulent, perinde judiciose & perito Medico scrutamine opus est, siquidem Jcti hoc malitiosorum hominum refugium declinant: unde *Corprov. l. c. qu. 118. n. 19.* sentit: *Quare & Scabini priusquam adversus ejusmodi homines quicquam decernant, indagacionem & judicium periti alicujus Medici requirunt, ne scilicet malefici homines furorem & melancho-**

cboliam fingentes, torturam ac penam effugiant. Frölich l. c. n. 2. ita judicat: damit aber niemand mittelst ertichteter Ueberwichtigsten Traurige und Kleinmüthigkeit die Tortur entziehe, soll ein Richter in zweifelhaften Fall einen berühmten Medicum berathschlagen und seinen fragen, ob es wohl eine wahre Ueberwichtigkeit, item Kleinmüthigkeit sey? conf. Ludovici in C. C. art. 59. cujus verba sunt: intuitu melancholicorum quoque medici sunt consulendi, an melancholia vera adsit, an vero talis saltem simuletur, nec non in Peinl. Process. §. 47. Wann man nur gewiß ist, daß sie unsinnig seyn, als wobey man verständiger Medicorum Gutachtē mit adhibiren muß. vid. Brunne mann. Anleit. zum Inquisitionis-Process. Anmerckung in Cap. X. art. 6. p. 351. 352. In tali casu dicit Wildvogel l. c. incumbit etiam judici malitiis hominum obviare & iis non indulgere: quo vero in arbitrio suo iudices civiles certius succedere & judicare queant, præstat Medicos in consilium vocare, qui de Melancholia vera & ficta meliori cognitione magisque fundata ratione judicare possunt: etenim astu & malitia hominum suspectorum in multis casibus admodum magna est, qua civilium iudicum arbitrium facile occæcari potest, (siquidem ipse Rex & Propheta David simulato suo furore, Regem Achim obnubilavit) quo minus cognoscerent verum, eam ob causam Medici requirendi sunt, an ex corporis & cohærentium rerum naturalium ratione & constitutione veram animi perversionem cognoscere queant; ad quam veritatem eruendam aliorum hominum, cum suspectis talibus personis commercium & quotidianam rationem & conversationem servantium, insuperque illarum actiones, provide observantium & comparantium, animadversiones & testimonia non

parum contribuunt: quod vero homines *dolose* Melancholiam & amentiam *simulare* queant, *conf. testimonia in D.D. Praesidis Jurispr. Med. Tom. I. Part. I. cap. X. de Morb. simul. §. XI. lit. a. ut & Borellus Cent. 3. obs. 30.* Denique hoc ordine reminiscimur *miserabilium talium* personarum, quæ nec furore, nec melancholia affectæ, sed *stupidæ & fatuæ* sunt, quæve ad interrogata *nihil distinctum*, aut perspicuum regerere possunt & quæ propterea *animo*, imo ut plurimum *corpore* imbecilla & *infirma* existunt, a quibus *nullo modo finis* ille obtineri potest, qui cum *tortura* intenditur, & si talium *subjectorum œconomia vitalis* non *eminenti* effectu & periculo *læditur* ac afficitur, tamen hac *offensa animi stupor magis* confirmatur & *scopus torturæ* *hæud* obtinetur, ut propterea per *sensus naturalis* suffragium ejusmodi *subjecta tormentis submitti nequeant*: quid quod *experientiæ* Medicæ testimonium est, quod si *tales* personæ ex *pregnanti* quadam causa & occasione *sensibiliter* afficiantur, tunc in *gravius animi ac corporis* damnum delabantur; quemadmodum tales *stupidissimi* homines *ut plurimum accelerata* morte expirant, qualem tormenta, *animum & corpus* per *dolorem* afficientia, *facile* provocare possunt, id quod respectu personarum, *ærate, temperamenta, educatione, diæta, vitæ genere, ratione morborum prægressorum, hereditariæ* dispositionis, *perpefforum casuum violentorum* &c. & *causarum* inde *fluentium* qualitate *facilius* evenire potest: ut propterea in *talibus* animadversionibus quælibet *prudens* disquisitio medica necessaria existat.

§. VIII.

Posteaquam hactenus *Sensuum internorum imbecillitatem* exploravimus & *eum tormentorum* tolerantia com-
pa-

paravimus, ita nunc *externorum* Sensuum defectus aliquo modo dijudicabimus; quo loco quaestio ventilanda erit, an *Cæci, Sordi & Muti* torturæ submitti queant? De *cæcis* non multa occurrit dubitatio, unde *ut plurimum* a tortura immunes judicantur, siquidem illorum confessio de *parato* crimine, aut *circumstantiis* illius admodum imperfecta & *dubia* creditur, hinc Criminalistæ tantum admittunt confessionem a *cæcis extorquendam*, quando factum quoddam pœna dignum, *illo* tempore commiserunt, quo *visu* legitimo præditi fuerant: *vid. Zanger. l. c. n. 48.* & quamvis plures casus contingere queant, in quibus *cæcorum* testimonium & confessio etiam per *tortura* exquiri debet, tamen hæc circumstantia ad *medicum* forum haud spectat: Interim quidem *Cæci* annumerantur personis *miserabilibus*, juxta *Stryckium de Jure Sensuum diff. 2. cap. 1. n. 4.* ubi annotatur, quod *ob utramvis cæcitatem in jure aliquis morbosus dicatur*, unde concludi posset, quod si homines *morbosi* magnam *immuniratem* a tormentis habent, ea propter etiam *cæci* ab iisdem *liberi* esse debeant: *major calamitas* quidem & *naturæ* potestate, aut *artis* ope *vix curabilis* est cæcitas a *nativitate*, ea propter vero tales homines neque *deliri*, neque penitus *stupidi*, neque *exacte* valetudinarii sunt, testimonio illius a *nativitate* cæci, quem Salvator sanavit, qui de *præterito* suo statu a *liqualem rationalem & distinctam* confessionem tradere & rationem reddere potuit: quare *sola* cæcitas *non per se* rationis *impotentiam* & corporis *morbosam* qualitatem infert: ita *Œri* suas proferunt rationes, cur *cæcos a tortura immunes* haud declarent. *vid. Carpzov. l. c. n. 23. Stryck. l. c. cap. 5. n. 13. 14. Wildvogel de arbit. Judic. circ. tort. c. 7.*

§. 9. p. 44. 45. propterea vero non penitus circa caecorum
 dijudicationem Medicorum sententiæ negligendæ sunt; es-
 enim dantur cæci cum notabili rationis imbecillitate præ-
 diti, qui ob causas etiam morales propterea ad *torruram*
 subeundam *inepti* sunt; dantur etiam cæci, qui varias cor-
 poris morbosas calamitates una sustinent, sive *capitis*, sive
pectoris, sive *alterius* regionis passiones, ut propter talem
complicatum statum ejusmodi subiecta, utpote valde *affe-*
cta, *miserabilia* & *valetudinaria*, tormentis submitti *hæu-*
deant: interest itaque, ut *Medicus* cognoscat, inquirat &
 referat, quæ fuerit *origo*, *causa*, *duratio*, *qualitas*, *conne-*
xio &c. cæcitatæ, ut exinde *conclusio* formari queat, an ta-
 lis homo *idoneum* torturæ subiectum sit, ut etiam *Judex*
 pro suo *arbitrio* agnoscere queat, *quantum* de tortura ta-
 lis subiecti expectare queat, ut *finis sufficiens* obtineatur, ne
 frustra *grave* tale medium & subsidium suscipiatur & ex-
 erceatur: Proinde notandum, quod *Cæcitas comparate*
sæpius arduas & *magni* momenti *causas morbosas* comple-
 ctatur, si *ex accidenti* eadem obtigit, quæ *plures morbosas*
 afflictiones inferunt, ut propterea *cæcis* hominibus *com-*
munia multa adminicula deficiant, quæ *ordinariæ* sanitati
emolumento & subsidio esse solent, velut *motus corporis*, *la-*
bor, *delectatio* animi cum sensu *visus* acquirenda, siquidem
 hic sensus *inter externos optimus* censendus est: quare ob
 horum adminiculorum *defectum* ferme plurimi Cæci nunc
plus, nunc *minus*: interim semper *aliquatenus* valetudinarii
 sunt, quorum statum sanitatis *labascentis*, aut *destructæ* *Me-*
dici omnino cognoscere debent atque dijudicare: quan-
 do itaque cum *Cæcitate* etiam *cerebri labes* & *morbosa*
 constitutio *conjuncta est*, tunc *toritura talibus* subiectis ad-
 judi-

judicari *haud* potest, quoniam sub praesente Cæcitat^{is} afflictione, vel *nuda revertit* in *debilibus* talibus personis *gravissimam* alterationem causari potest; siquidem affectus *capitis & cerebri* haud *magnam animi* commotionem, qualis cum *tortura* annunciatione succedit, tolerant; Et si cæcæ personæ aliàs & *communiter debili* sunt virium, ita eo minus *regulæ artis Medicæ* permittunt, quo tormenta facile illis adhibeantur; quoniam vero *nulla* regula est sine exceptione, ita quidem Cæci possunt fieri & esse homines, qui quoad reliquam *sanitatis œconomiam vegeti & robusti* esse possunt, quos vel *judex* agnoscere, vel *medicus* explorare & dijudicare debet, *an & quomodo* tormentis subeundis *habiles* esse queant: præcipue vero advertendum est, an cæcitas a *variolis* orta, quæ frequenter si in *utroque* oculo præsto fuerit, *mentis imbecillitatem* conjunctam habet; aut an a *contusione & violentia* capiti illata originem traxerit, an a *philtro & veneficio* orta sit, an ex affectu *phrenitico, melancholico* nata &c: in *qualibus* casibus *tortura* locum *haud* invenit, quoniam subjecta utpote aut *plene, aut semi delira & valerudinaria* declaranda sunt, in talem censum venit *Cæcitas post surditatem*, quæ *qualificata* conditionis est, qualem *Bartholinus Cent. 4. Ep. 40.* describit, aut *Cæcitas post convulsiones*, qualem enarrat *Platerus obs. Lib. 1. p. 102. Hildanus Cent. 5. obs. 5. Hagendorri Cent. 1. hist. 17.* aut *Cæcitas post terrorem &c. conf. A. N. C. dec. 3. an. 5. 6. obs. 28.* aut *Cæcitas ex casu ab alto* juxta *Salmuth. Cent. 3. obs. 42. ex veneno* secundum *Tulpium Lib. 1. cap. 31. ex vulnere in occipitio* ex *Marc. Donaro Hist. admir. lib. 2. ex colapho* orta vid. *Amarus Lus. Cent. 7. curat. 44. Zac. Lus. Prag. admir. Lib. 1. obs. 52. ex nimia sterpuratione Hildanus Cent.*

Cent. 1. obs. 24. ex cerebri commotione id. Cent. 5. obs. 8. quibus testimoniis & diversis Cæcitatibus causis probare volumus, quod *torturæ* qualitas *longe alia* subjecta requirat, quam quæ *tali* affectu comprehensa sunt, siquidem *ejusmodi* Cæcitatibus species & subjecta partim per *morales*, partim per *physicas* causas gravissime, adeoque cum *magno sanitatis* detrimento alterari possint, si in iisdem *tortura* suscipitur.

§. IX.

De *Surdis* ac *mutis* nunc occurrit quæstio, an *torturæ* subijci queant; quæ de iisdem judicant J. C. Tabor l. c. n. 29. Martbæi de Criminibus l. c. n. 11. Carpzov. qv. 118. n. 21. seq. Stryck. de Jur. Sens. disp. 4. c. 5. n. 26. Wildvogel cit. disp. c. 7. n. 10. p. 45. Brunnemannus l. c. n. 33. Struv. de Fure miserabil. Part. 4. c. 3. §. 5. Frölichsburg l. c. n. 3. Blumbacher l. c. n. 13. p. 128. Bocer tr. de quæst. c. 14. n. 13. & ex P. Zacchia ipsissimis verbis Löw. l. c. qui tamen hunc authorem non nominat: quorum aliqui ad confessionem *fide dignam* præstandam *minus sufficienti* intellectu prædita talia subjecta declarant, adeoque illa ad *torturam* subeundam *inepta* dijudicant; ubi præcipue ad *talia* subjecta animum advertunt, quæ *a nativitate simul* surda & muta esse deprehenduntur, de quibus judicant, quod ut plurimum *velut mente capti* homines agnoscendi & tractandi sint: licet de reliquis, qui ex *alio accidenti* talem defectum auditus & loquelæ nacti sunt, aliter sentiant, *variosque modos* commendant, quibus exquisitio & confessio a talibus personis obtineri queat; qui tamen ut plurimum valde *equivoci* & *dubii* existunt, in quorum dijudicatione propterea *singulari* prudentia opus est: imprimis vero de
illa

illa circumstantia quaestio moveretur, an quidam homines surdi & muti simul sint, qui status semper gravior existit, quamvis non semper aut tantum surdi, aut solum muti imbecillitate rationis laborare soleant; neque etiam semper simul a nativitate muti & surdi sunt homines. vid. exemplum de muto XII. annorum a nativitate, non antea surdo Panarolus Pentecoste 4. obs. 17. Interim non desunt etiam casus, ubi vel soli surdi, vel nude muti mentis infirmitate praediti esse observantur; ut propterea in furdorum & mutorum dijudicatione Medicorum consilio iterum opus sit: deinde vero praecipua illa quaestio medica ventilanda obtingit, an homines a nativitate & surdi & muti, pro semi aut quasi deliris agnoscendi sint: quo loco reminiscimur effati P. Zacchia lib. 1. tit. 2. qv. 8. n. 1. de mutis & surdis peculiaris consideratio instituenda est: neque enim sub amenitium aut fatuorum numero videtur nos illos recte comprehendere posse, neque tamen sano iudicio illos esse vere affirmari potest: in ambiguitate hac idem author tamen iudicat, quod talia subiecta aliquali iudicii defectu laborent: quam ob rem observatio medica testatur, quod frequentioribus exemplis confirmari possit, mutos & surdos a nativitate satis notabili rationis imbecillitate laborare, quae ob applicationem torturae tanto magis & facilius confundi, auferi & perturbari potest, quoniam hominibus accidentia, corpus valde affligentia, magnam afflictionem moralem causari solent, id quod tanto magis in talibus subiectis obtingit, quae infirma & impotenti ratione laborant, quibus talia, de quibus recte iudicare haud possunt, tanto certius & vehementius multam calamitatem & mentis perversionem faciunt; testimonio illorum casuum, quando imbecillioris

F

men-

mentis subjecta jocosa tantum animi vexatione afficiuntur, unde *perversæ* indignationes, angores, metus aliæque *confusæ* mentis operationes oriuntur; id quod tanto certius in subjectis *prasentis* animadversionis evenire potest: & licet non omnia subjecta a *nativitate* surda & muta, uno eodemque gradu *infirmittatis* mentis laborent, tamen *omnibus* *aliqualis*, etiam si *lenior* fuerit, *imbecillitas* rationis adheret, ob quam *verus* *torturæ* scopus expectari *haud* potest, ut ea propter magis *frustranea* tormentorum adjudicatio & applicatio prædicenda & expectanda sit: quod vero furdos & mutos concernit, qui ex *morboſa* quadam causa, aut *violento* accidentali modo in talem afflictionem incidunt, tunc quidem subjecta quædam *horum* *qualitatum* nonnunquam occurrunt, quæ quoad *animum* valde *malitiosa* & *callida*, quoad *corpus* vero satis *robusta* & *sana* sunt, de quibus & *Judex* & *Medicus* cognoscere possunt, quod *apra* satis ad *sustinendam* torturam existant: proinde vero *Medicus* inquirere debet, ex qua *causa* & *furditas* & *aphonia* originem traxit, siquidem variæ causæ, hosce *defectus* inferentes, multum ad *rationis* & *sanittatis* *infirmittatem* contribuunt, adeoque subjectum *mente* & *corpore* *valerudinarium* reddunt, in quo *tortura* *haud* facile discernenda est; tales causæ imprimis sunt, quæ *Cerebrum* valde affecerunt, velut *phrenittides*, *contusiones*, *vulnera*, *depressiones* *cranii*, *variolæ*, *convulsiones*, deinde etiam *philtrea*, *veneficia* &c. quæ communiter *debile* & *morboſum* corpus post se relinqunt: & quamvis nonnulli ad varia *artificia* confugiant, quibus procurare volunt, ut *furdi* aliorum *interrogationes* intelligere & ad easdem *respondere* queant, qualia passim allegantur velut a *Braunio* in *Philo-*
loco

*locopho, vid. Camerarius in Sylloge Memorabil. Cent. 2. par-
tic. 71-78. A. E. L. An. 1701. M. Majo p. 194. A. 1687. M. Octo-
br. p. 501. A. 1683. M. Majo p. 197. A. 1712. M. Aug. p. 349. 351.
Tulpius Lib. 1. c. 41. de mutō loquente. Paræus Opp. Chirurg.
lib. 22. c. 5. A. N. C. Cent. 1. p. 233. app. tamen illa in ejusmodi
personis, quæ sub *inquisitione* stant, & quibus veritas per
rigorofam quæstionem *extorquenda*, non facile cum *ex-
optato* successu adhiberi possunt, quoniam *malitiosa reniten-
tia* in iisdem etiam expectanda est: ex singulis hisce an-
notationibus facile liquet, quod in *Surdorum & Mutorum*
exploratione, an ad *torturam, habiles* sint homines, judicio-
forum & peritorum *Medicorum* cognitio & decisio ut-
plurimum admodum necessaria existat: quo loco adhuc
monemus, quomodo tali *extremorum* sensuum labe ac *de-
fectu* afflicti homines, communiter in *moribus* valde *corru-
pti*, suspicaces, aliquando infidiosi, malevoli, malitiosi, astuti
& in varia *simulationis* ac flagitii specimina proni exi-
stant, ut de iisdem etiam commune aliquando valeat dictè-
rium, es wären diese die schlimmsten Leute, welche Gott
mit dergleichen Leibes-Mängeln bezeichnet: Unde non suf-
ficat, si surdus & mutus *scripto* respondere potest, quod
propterea ad *tormenta* subeunda *habilis* existat; neque *me-
dica* æstimatione valet consequentia, quod talis homo et-
iam *torqueri* queat, cum *propter sanum intellectum testa-
mentum condere possit*, qualem argumentationem *Carpzo-
vius* format l. c. n. 22. & *Blumblacher* l. c. nam inter utrum-
que *actum* ejusque *circumstantias* magnum versatur *dis-
crimen*: neque quidem hic necesse ducimus *rationes* plen-
ius allegare, cur surdi & muti aliquando *integra* ratione
privati sint, quoniam ob eandem *mentis confusonem* a*

tortura liberi sunt, five causa *physica* hæreat in *geneve nervoso*, five in *mala & præternaturali* conformatione & dispositione partium: illud præcipue annotare & allegare, imo *demonstrare* convenit, an etiam surdi & muti ob *mentis* ad subeundam *torturam sufficientem* quidem capacitatem, attamen ob aliqualem notatu dignam *corporis & sanitatis* conjunctam adversam & *valetudinariam* dispositionem, habiles & *idonei* sint; ad quam quæstionem decidendam, etiam *speciales* casus occurrentes, quoad *peculiaris* circumstantias dijudicandi sunt. Et quoniam malitiosi homines se etiam *mutos simulare* possunt. *vid. D. D. Præsidis Jurisprud. med. Vol. I. cap. X. §. 13. lit. a.* ita ad vitandam hanc fraudem & deceptionem cautela & prudentia opus est.

§. X.

Præterea dantur etiam homines, qui quidem *comparate sani* videntur, sed qui ob certam *corporis constitutionem* ab acerbiori aut *majori* torture gradu immunes existunt; ejusmodi subjecta sunt admodum *obesa & pingui* corpore prædita, quæ licet nonnunquam *athletice* sana videntur, tamen *repentinis* & multiplicibus *morbofis* incommodis obnoxia sunt: quibus *funiculi* haud applicari & quæ nec ad equuleum & *scalam* duci, nec membris *extendi* possunt & debent; sicut hujus considerationis quadantenus *Forr. Fidelis Lib. 2. Sect. 3. c. 3. p. 251.* & *Zacchias Lib. 6. tit. 2. qv. 4. n. 14.* reminiscuntur; interim *terrificæ & forcipum* applicatio in iisdem locum invenit: quoniam vero *fidicula* juncturas valde *lædunt*, dolores magnos inferunt, *cruentationem* satis magnam causantur, ita in ejusmodi corporibus *pravos* effectus producere possunt, videlicet

delicet in affectis partibus periculosas humorum *stases*, tumores admodum suspectos, *inflammationes* valde *intricatas*, repentinam *sphacelationem*, ut propterea & *medici* & *judices* de iisdem iustum semper *metum* habere debent: id quod tanto magis valet in subjectis distincte *valde plethoricis*, de calido *temperamento* participantibus, in diæta *spirituosa* viventibus, & frequentioribus *inordinatis* sanguinis commotionibus *orgasticis*, *congestivis* & *eluctatoriis* expositis: neque talia subjecta violentam super *scalam extensionem* sine *vitæ* & *sanitatis* dispendio patiuntur, quoniam illa in tam succulentis personis, in quibus *fibrarum morricium* vis valde *impedita* & *debilitata*, nec non a *nimia pinguedine* accumbente & *aggravante* perquam *labefactata* est, facile perniciosas partium *atonias*, funestas humorum *stases*, subitaneas illorum *corruptiones* causatur, aut *lethiferas* sanguinis perruptiones & *extravasationes* infert, quales *fares* effectus tanto *citius* ingruunt, quo magis tales *perniciosæ* alterationes *pectori*, aut *capiti vicinæ* exiunt, quemadmodum *communiter obese* tales homines in *pectore* & *capite* aliquas molestias experiuntur, velut *asthmata*, aut *oppressam* respirationem, *angustias*, *dolores* capitis, *verriginosas* perturbationes & diversas alias *capitis* afflictiones, nec non *colli* incommoda, quæ a *tormentis* inflictis excitata, aut *exacerbata* eo *perniciosiores* effectus habere solent: tanto *minus* vero cujuscunque gradus *tortura* convenit *obesis*, *animo* valde *sensibilibus* & proximius in *apoplecticos* & *suffocativos* affectus pronis, in quibus ob vehementer *angentes* & *indolentes* qualitates facile hi affectus cum *funesto* eventu invadunt: quemadmodum *obesi* homines alias *communiter in tales* &

similis qualitatis alios *morbosos* affectus inclinant: neque hoc loco peculiarem *attentionem* meretur *distinctio relationis* ad *capacitatem* subeundi *fatales* tales affectus, inter obesitatem a *narivitate* & *adventitie* præsentem, quoniam omnes obesi variis *periculosiss* pathematibus obnoxii sunt: cujus moniti *Zacchias* etiam *l.c.* mentionem facit. Deinde quoad homines *breviori* & *crassiori collo*, non *Dicken*, *furg*, und *untersehten Hals*, aut *thorace arctiori*, *compressiori* & *breviori* aut *depresso sterno* præditos, *circumspectio* tenenda est, ne *promiscue*, aut *facile* illis *tortura* adjudicetur & adhibeatur: etenim tales homines in *suffocationem*, *anginam*, *Hæmoptysin*, *inflammationes* pectoris, nec non in *carrbum suffocativum*, *phthisin*, alios *subitaneos* & valde *periculosos* colli & pectoris morbos inclinant; proinde etiam ob *pressionem sanguinis intra caput*, ob *difficilem* & variis *impedimentis* obnoxium *refluxum* sanguinis a *capite* intra *cor*, in graves *capitis* affectus propendent, velut in *Hemiplexiam*, *apoplexiam*, *vertiginem* variæ *intricata* qualitatis: præterea talia *subjecta* semper sunt *asthmatica*; quam ob rem tormenta magnum *angorem* & *dolorem* causantia, nec non *perturbatum* motum sanguinis post se trahentia, qualia præcipue *secundi* & *tertii* gradus sunt, ipsis *haud* sunt adplicanda: quid quod in *nonnullis* *subjectis* ex *individualibus* rationibus & respectibus *judicio Medici* opus est, quando *ipsis* aut *verbalis*, aut *realis* *territio* adhiberi & admitti debet, quoniam in iisdem *magnæ commotiones animi* & *conjunctæ* *perverse* alterationes *corporis* æque facile *repentinos* & *funestos* affectus causari possunt, quorum præcipue contribuit, si iisdem *Tortura* *indicatur*: *conf.* de reliquo de hac *circumstan-*

stantia *Zaccbias l.c.* & *Fortunatus Fidelis l.c. cap. 5. p. 233.*
 & quando nonnunquam quibusdam *ira constitutis* subjectis
tortura admittitur, attamen *signa* quædam recensentur, quæ
 in iisdem observanda sunt, ex quibus judicare licet, an ob
 sui *corporis* rationem *periculum* aliquod immineat, ut ea
 propter *tortura suspendi* debeat; nihilominus *semper dubi-*
um subest, an non tale quid evenire queat & si evenit, totus
torturæ processus aut *anceps* & evanidus, aut plane *frustra-*
neus & inutilis, aut *suo scopo* privatus sit, hinc *in hac* etiam
circumstantia prudentia opus est.

§. XI.

A Tortura immunes sunt Fæminæ, *quamdiu Men-*
sum fluxu laborant, (*conf. Zaccbias lib. 6. tit. 2. qv. 4. Am-*
manni Medic. Critic. Cas. 19. disc. 19. n. 3. p. 159.) qui vero
 quando desinit, iterum illas, si *non alia* obstat circumstantia,
 tormentis subjicit: quemadmodum enim huic Mensi-
 um negotio *animi* afflictiones & *patheticæ* commotiones,
 velut *angor, meror, terror* &c. valde *insensæ* sunt, tales ve-
 ro motus *animi* cum comminatione & adjudicatione Tor-
 turæ in fæminis *perpetuo* cohærent, ita non modo *ante*
 Torturam, quando hanc *anxie* & extreme *abhorrent*, sed
 & *sub* eadem, graves *alterationes* illius fluxus *certius* immi-
 nent, dum in quibusdam pro ratione subjecti *subitanea* &
 valde *perniciosa* ejusdem *imminutio*, nec non *suppressio*, se-
 quitur; Unde eximia *sanitatis offensio* oritur, quæ *in sensibi-*
libus, plethoricis & de *calido* temperamento participantibus
 fæminis quandoque in *repentinos funestos* eventus &
 effectus transit; qualia multa exempla ab observatoribus al-
 legantur, quando videlicet a *terrore* magno, aut *merore*
 profundo, *Menses subito suppressi* fuerant, velut sunt af-
 fectus

fectus *syncopico-cardialgico-suffocativi, convulsivi, apoplectici, hemiplectici, inflammationes summopere periculosa, spasmi fixi, contractura, colica convulsiva, pathemata hysterica convulsiva* lethalia, febres *valde acuta, pbrenitides, mania* & similis qualitatis aliae *intricata* & interdum plane *incurabiles* morbosae afflictiones: in aliis facile superveniunt *chronici* morbi & tanto magis *corrupti, complicati, refractarii*, quo *majoris* momenti & efficaciae causa est, quae Menstruum fluxum *turbavit*; quales morbi citius & facilius in *deteriorem*, quam meliorem convertuntur statum: imo *dolor, cruciatus, suspiria, clamores, angoresque* cum tormentis conjuncta facile *Menses* retinent & pertinaces *congestiones* in *hypochondria*, ad *splenem, ventriculum*, intra *pectus* & *caput* convocant, unde affectus *hypochondriaci, spleneticici, melancholici, cardialgici*, ad *vomitum* cruentum aliasque *vicarias* & ex *insolitis* locis *eluctantes* Haemorrhagias spectantes aequae *refractarias* & *agerrime* curabiles, originem trahunt: nec non vel *major* *torturae* gradus, vel *fortis* *dolor gravissimas* commotiones sanguinis invitat, ut propterea *stupenda* & ferme *lethalia* profluvia sanguinis *uterina* in *feminis plethoricis* calidique temperamenti metuenda veniant; vel evenit etiam, ut ob *impetuosam* talem commotionem *amplior* vasorum sanguiferorum in *utero* eruptio oriatur, cum qua deinde diuturnae & velut constantes & *incoercibiles cruentationes*, aut suspectae *corruptiones uteri* aliquando conjunguntur: quare pro *sanitate* *feminarum* observanda tutius est, si dictata *tortura* *feminis* *aliquot* diebus *post* *cessationem* *Menstrui* *fluxus* *indiceretur* & applicetur: Ita etiam cum *altera* *specie* *Haemorrhagiae*, videlicet *Haemorrhoidibus* procedendum est: loquimur vero

non

non de illis, quæ multas *morbosas* afflictiones & *anomalias* complectuntur, sed quæ in *regulari* qualitate constitutæ, *sanitatis medicina* in talibus subiectis, tanto magis si exquisitè *salutifera* & *periodica* in iisdem existunt. Cum enim *zales* Hæmorrhoides *valde* mobiles, *mutabiles* & in *ataxiis* pronæ existant, subinde etiam *levioribus* causis & alterationibus *obtemperant*, tanto magis vero *patheticis* animi commotionibus presso pede & *celeris* progressu auscultent, ita eo *certius* & *periculosius* *damnum* iisdem subiectis imminet, quando vel *prima* vice *fluentibus* Hæmorrhoidibus, vel *proxime* accedentibus & imminetibus, vel de reliquo sub *quolibet fluxu* & successu illarum, *Tortura*, in *quocunque* fuerit gradu, sive *verbalis*, sive *realis* indicatur & administratur, quoniam conjuncta eximia *mentis* afflictio, nec non *dolor* corporis, magna *alteratio* motus sanguinis, vehemens offensio *motus hæmorrhoidalis*, aut præcocia & ardua *morbosa* specimina, aut consequentes *chronicos* pertinentes affectus causantur, quos longa ferie haud enarrabimus, quoniam passim in Hæmorrhoidum *suppressorum*, *anomalicarum* & alia *perversa* qualitate præditarum explicatione allegatæ prostant: illud vero hoc loco sciendum, quod *motus hæmorrhoidales*, *hac* causa turbati, *pestime* qualitatis existant, dum simul *efficacissimum* influxum *moralem* æq; ac *physicum* in subiecta habent: eam ob causam *Torturæ actualis* significatio & applicatio *tamdiu* differenda est, donec *periodus hæmorrhoidalis* transeat: & hæc modo traditæ annotationes & circumstantiæ tanto magis in *Fæminis* observandæ sunt, quæ vel *simul Mensium* & *Hæmorrhoidum* fluxu, vel *alternatim* illis laborant; quippe quæ *citius* & *facilius* multis periculis subijci solent, id quod multis locis *D. D. Præses* in tract. de *Hæmorrhoidibus* demonstravit.

G

§.XII.

§. XII.

Nunc in ordine ratio habenda *Valetudinariorum*, sive *ex morboſa afflictione infirmorum*, quos ipſi etiam JCrī ſub certa *limitatione* a tortura *exemptos* eſſe judicant: unde *Tabor l. c. ſ. 29.* dicit: *Valetudinariis excuſationem Dd. indulgent, qui tali ſcilicet morbo laborant, qui tortura vim non fert: conf. Carpzov. qv. 118. n. 46. Brunnemann. l. c. n. 27. Matthias de Crim. n. 10. Zaccbias l. c. n. 7-14. præc. n. 15.* ubi ait: *Sed neque valetudinarii & debiles ſumis tormento apti ſunt: cum utrique præ imbecillitate facile poſſint deficere: facile item eſt eos novis ægritudinibus ex ea violentia prebendi, non ſine manifefto vitæ diſpendio: ſed quinam ad hunc effectum debeant dici debiles & qui valetudinarii non ita in promptu eſt: ſigna equidem ex quibus valetudinarii deprehendi poſſunt, jam percurri Lib. 3. rit. 2. quæſt. ult. n. 7. Sed in hac ipſa re judicis arbitrium requiri non eſt dubium, quod requiſita Medicorum ſententia ferre debet. Claſenii in art. 59. verba ſunt: & hoc extenditur ad alios valetudinarios & infirmos, qui vel omnino non ſunt torquendi, vel ita leniter, ut nullum inde vitæ aut corporis ſentiant periculum: Beyerī delineat. Jur. Crimin. art. 59. n. VI. Fort. Fidelis l. c. cap. 6. 7. 8. 9. Löw. l. c. ſ. 319. quo loco JCrī & Medici rationem habent morborum curabilium & incurabilium & in eo conſentiunt, quod ſubjecta durante morbo tormentis affligi non debeant, ne afflicto detur afflictio, neve præſenti morbo inde majus accrementum & periculum accidat: quare tam diu expectandum eſt, donec morbus ſuperatus ſuit & neceſſariæ vires rediere; quare *Blumblacher l. c. n. 14. p. 129.* *Carpzovio* contradicit: qui poſterior judicat, quod valetudinarius territione affici queat: ille vero dicit: es ſeynd aber
die*

Die Jura in solchen Fall zugegen, als welche wollen und verordnen *ut torquendus saluus maneat, vel innocentia, vel supplicio.* Ludovici in der Einleitung zum Peinl. Process *c. g. §. 47.* dicit: Wann der Inquisit mit Leibes Schwachheit beladen, oder verwundet ist, muß die Peinliche Frage bis zu erfolgnder Wiedergenesung, wann dazu Hoffnung vorhanden, verschoben werden, *conf. Frölichsburg l. c. n. 6. p. 202.* ubi scribit: *Blumblacher art. 46. n. 14.* lehret, daß so lang einer Kranck liegt, so lang soll er nicht torquiret werden: jedoch ist dißfalls das *Judicium Medicorum* nicht zu verachten, sondern bey allzu lang anhaltenden Kranckheiten, das Gutachten von Schwehr- und Gefährlichkeit der Kranckheit einzuholen: *Vario itaque modo & ob diversas rationes Medicorum judicia sunt requirenda, primo ut inquirant & decident, an morbus sit verus & non simulatus, deinde in quo gradu consistat, porro an sit curabilis, præterea si curatus est, an subjecta sufficientibus instructa sint viribus, ne periculosa Recidiva metuenda sit & denique si morbus plenarie curari haud potest, an subjecta mitiorem & qualem torturæ gradum, sine eximio vitæ damno sustinere possint: etenim in talibus valetudinariis hominibus, qui perfecte curari nequeunt, Corprovius l. c. n. 47. comparatam torturam admittit, cum quo Ludovici consentit, quando sentit l. c. ist aber keine Hoffnung (videl. seiner Wiedergenesung) muß man die peinliche Frage dergestalt mäßigen, damit der Gefangene dadurch an seinen Leben keinen Schaden leide: conf. Anmerkungen in Cap. X. Brunnemann. Anleit zur vorsichtigen Anstellung des Inquist. Process. §. 2. p. 352. Consultum itaque est, ut etiam in tali casu & necessitate momente & adhortante Harprecht Respons. 28. n. 25. 26. Medicorum consilia & judicia pro regula feligantur & observentur:*

tur: Ejusmodi *infirmirati* & *morboſæ* constitutioni annumeranda est *propenſio ſingularis* nonnullarum perſonarum in *animi deliquia* ſive *Lipothymias*, quæ quibusdam admodum *familiaria* ſunt, ut ob *morales* & *phyſicas* cauſas in eadem *facile* delabantur: talia ſubjecta & *animo* valde *ſenſibilia* ſunt, quorum ſupra ſ. 3. & 4. mentio facta fuit, quæ ſubinde quoad *corporis* ſtatum ut plurimum *imbecilla* & *valeudinarie* exiſtunt: quæ *Lipothymie* dum *animo* & *corpori* magnam *alterationem* conciliant, ſemper ad *deteriorem* ſtatum diſponunt: ut *perennis* metus ſubſit, quo talia ſubjecta, aut torturæ *comminatione*, aut actuali *applicatione* afflicta, *facilius* in *gravius* ſanitatæ *damnum* incidant: hinc circumſpectione & *judicio Medici* opus eſt, etiamſi quædam ſubjecta quoad *externum* corporis habitum *ſana* videantur: præcipue *cautela* obſervanda eſt in hominibus valde *plethoricis*, in vehementes & *ominofas ſanguinis* commotiones, nec non *ſalutarium* & *neceſſariarum* evacuationum *turbas* pronis, in quibus *Lipothymie*, ex cauſis *fortius* *animum* affligentibus natæ, *periculoſiores* effectus habere ſolent: & ſi quæ circumſtantie occurrant, vel *mitioris* lipothymie gradus, vel paulo *firmioris* roboris corporis, vel reliquæ *mediocriſ ſanitatæ* &c. tunc ſemper *lenior* etiam torturæ gradus admitti, inſuperque *circumſpectio* illa obſervari debet, ne ſub tortura *gravior* ingruat *Lipothymie gradus*, qui in certis ſubjectis in *ſyncopricos*, *ſuffocativos*, *apoplecticos* alioſque, ſi non *confeſtim* funeſtos, tamen *periculoſos* & valde *intricatos* affectus degenerare poteſt, ut propterea *periti* medici & *æqui* *judices*, ſemper *ſiniſtros* tales effectus, ſub quibus *ſinis* torturæ *annihilatur*, ante oculos quaſi poſitos habere & annotare debeant.

§. XIII.

Quando vero jam seorsim *certos morbosos affectus* consideramus, qui peculiarem *conciliationem* cum *Tortura* administratione merentur, tunc mox sub animadversionem vocamus *Morbos Convulsivos*: *Gravitas* talium affectuum *Œros* permovet, quo subjecta, cum iisdem afflicta, certa cum limitatione a *Tortura immunia* declarent: Sicut itaque *diversi* sunt horum morborum *gradus*, ita *diversa* formanda sunt *judicia*: dantur enim affectus convulsivi, *rationem* valde *infatuantes* & *corpus* nimium *enervantes*; dantur etiam, qui in *lethales* exitus propendent, dantur qui *caput* & *pectus* nimium affligunt, adeoque *apoplecticos*, fatales *syncopricos* & *suffocativos* affectus inferunt & minantur; in quali casu *ne quidem* *territio* locum invenit, ne occasione *torturae*, quæ medium *eruen*di *veritatem* esse debet, *vita periculum*, adeoque velut *pæna* infligatur: non quidem hoc loco *de illis* nobis sermo est hominibus, qui tales morbos *simulant*, ad quos præcipue advertit *Wildvogel* l. c. §. 7. p. 42. in quali casu absolute *Medicorum* cognitio conferenda est, quoniam hominum *malitia* adeo versuta est, ut facile quoad plurimas circumstantias talem morbum *ſingere* queant *conf. D. D. Præsidis Jurispr. Med. Tom. I. Part. I. c. 12. §. 6. lit. g. Et cap. 10. §. 8. lit. a.* ubi multi casus & auctores allegantur, qui simulatæ *Epilepsiæ* mentionem fecerunt: *conf. Breslavis. Gesch. 29. Vers. p. 222.* neque etiam hac occasione *Lunaticæ Epilepsiæ* mentionem injicimus, quæ perinde ita qualificata est, ut facile ab illa, forti commotione *animi* & magno *dolore* corporis excitata, *gravissima* damna oriri queant: si itaque in rebus *dubiis* *Œti mitiore* *ſeligunt* *ſententiam*, ita in hac observatione, quæ *non du-*

bia & fallax est, rectius *tortura* *omittitur*, quam *admittitur*; unde etiam *illa* *præcautio* haud multum *valoris* continet, (quam profert *Brunnemann in der Anleitung zu vorsichtiger Anstellung des Inquisitions-Processes cap. X. §. 6.*) quod *talibus* epilepticis *lunaticis* *tortura* non tempore eminentium *mutationum lune* adhibenda sit, quoniam talis *epilepsia* *omni* tempore, gravi *terrore* & *angore*, in quem ejusmodi *subjecta* admodum *prona* sunt, aut magna *corporis* afflictione, *excitari* potest: hinc talia etiam *subjecta* *apta* ad *torturam* habenda *haud* sunt, in quibus magis *malus* *successus* metuendus, quam *bonus* *sperandus*: siquidem alias tam *fonticus* actus, qualis *tortura* existit, haud *frivole* suscipi debet: *subjectis* itaque *vera* *Epilepsia* laborantibus, *ultra* *terrificationem* *verbalem* haud *tortura* competit, quoniam *motus* *convulsivi* illam *communem* indolem servant, ut *levem* *causam* *irritantem* sequantur: quare *communis* medicorum *consultatio* in *præservatione* *motuum* talium est, ut *subjecta* in *accurata* *animi* *tranquillitate* *conserventur*, proinde omnes *sensibiles* afflictiones a *corpore* avertantur &c. quæ *circumstantiæ* cum *torturæ* *indicatione* & *administratione* plane non congruunt: & licet *Corpzov. l. c. n. 50. Hertius Respons. 84. Besoldus Conf. 200. Harprecht Conf. 28. Ludovici in art. 59. C. C. C.* *cujus* *verba* sunt: *de Epilepticis* *difficilior* est *questio*: *Sed tamen* & *hoc* *firmum* *manet*, *torturam* *ipsis* in *rotum* *non esse* *remittendam* *propter* *utilitatem*, *quæ* *ex* *detectione* *criminis* *in* *republicam* *redundat*: nos vero *interloquimur*, quodsi in tali *casu* *omnis* *apparatus* & *usus* *torturæ*, ut *facile* *fieri* *potest*, *frustra* *succedat*, ubi *illa* *expectata* *utilitas*? *interim* *hic* *ante* *omnia* *consulendi* *sunt* *medici*, *eo-*
um.

rumque iudicium sequendum & juxta hoc dijudicandum, &
 & quibus tormentis ejusmodi homines sint subjiciendi)
 addimus Beyerii commentationem in b. art. n. VII. quod si
 torquendus epilepsia laboret, tortura moderatius instituenda,
 & impr. superveniente malo epileptico finienda; nec
 non Kressii verba in eundem articulum: De Epilepsia diffi-
 ciliior inspectio esse dicitur: ultra primum gradum contra
 epilepticos vix proceditur: sic & a nostro ordine juridico
 tantum pollicum compressionem hoc casu admissam fuisse me-
 mini: interim malo Epilepsia superveniente in tortura, illa
 remittenda; (Sed quæ inde utilitas) & si non satis pera-
 cta, differenda est: Si itaque una aut altera vice quidam
 homines convulsivis motibus subjecti fuere, tunc ver-
 balis & realis tortura eosdem non modo ulterius invita-
 re, sed & tanto magis exacerbare & confirmare potest:
 quod vero etiam soleat, id probamus ex illa communi ob-
 servatione, quod convulsionibus excitandis, accelerandis
 & confirmandis nihil magis satisfaciatur & contribuatur, quam
 aut subitaneus aut eximius affectus animi patheticus, aut sen-
 sibilis dolor, corpus semel morbosum magis affligens, utrum-
 que in Torturæ universo processu contingit; quoniam ita-
 que illis præcautionibus, a JCris prolatis, sufficiens experien-
 tia deficit, videlicet quod unquam verè epileptici torturæ aut
 primum, aut secundum gradum cum desiderato successu &
 effectu sustinuerint, & tantum quædam consilia surro-
 gantur, quæ tota sua indole ambigua & fallacia sunt, hinc
 medicorum judicia & nostra etiam momenta majoris pon-
 deris sunt: neque in hac præcautione pro averianda ul-
 tum valorem habet, illa nonnullorum JCtorum consul-
 tatio, quasi medici ad præcavendam Convulsionem apta re-
 media

media exhibere adeoque subjectum ad *Torturam* subeundam præparare queant, (*conf. Brunnemann. Anleitung zum Inquis. Process. X. n. 6. p. 36.* *cujus verba: Hernach ist nöthig, daß dem Inquisiten vor der Peinigung ein præservativ von einem verständigen Medico eingegeben, und dergestalt nach Mäßigkeit dieses Ubel zurück gehalten werde. Stryck. in not. ad Lauterb. tit. de quæst. voc. Epilepsia. Harprecht Vol. 2. Consult. 87. n. 19.*) quia in nullius medici capacitate est, *tali modo citra præjudicium sanitatis convulsiones præservare*, quid quod res præstita *difficillima* est, sub optima & *exquisitissima animi & corporis* moderatione convulsiones videlicet *idiopathicas, habituales & frequentius repetitas* (nam quæ cum *alio* fontico morbo complicatæ sunt, *eo minus ullum* *torturæ* gradum admittunt) præservare posse: dum vero in personis de *crimine & delicto commisso suspectis*, multi *animi* motus & quidem *fortes & constantes* succedunt, sive fuerint *metus & angores* de subeunda pœna, sive *curæ, ærumnæ & indignationes* de *innocentiæ* statu, procedunt, ita vel hæc *unica* consideratio *omnem efficacem* usum *præservantium* talium remedium, subinde etiam, excepta *leni* *territione verbali*, reliquum *actuale* *Torturæ* usum reclamant: unde quoad hæc meditationes *prudentis Medici* arbitrio *plus*, quam *judicis* usu opus est: *neque* quidem *Medici præsentia*, quando *tali* affectui obnoxii *tortura* adhibetur, *singularem* opem promittit! etenim quando nunc ejusmodi affectus sub *tortura* *imminet*, tunc *medicus* quidem hoc indicare, sed *haud præcavere* potest, ut vel *desistat*, vel sua *invasione* in casu *præsenti*, *cujus causa magnæ efficacitæ* est, *dammum* *eximium* *sanitati* *subjecti* non inferat.

rat: etenim quando remedia *in illo puncto temporis* propinquantur, quæ convulsionibus arcere & præcavere debent, si illæ jam accelerant ac *imminent*, tunc ut plurimum *proximus* paroxysmus *atrocior*, fortior & *periculosior* evadit: Si itaque ex observationibus medicis *certum & confirmatum* est, quod *mitiores* convulsionibus *gravioribus animi & corporis* offensionibus *accelerentur & exacerbentur*, si *consilia Jctorum* in hac causa & hoc casu *dubia*, nec ullo casu *exoptati* successus confirmata, sed tantum *pragmatica*, aut etiam in *suppositione* constituta, *haud* vero *practica* sunt, si *Medici id præstare haud* possunt, quod *Jctri velut fundamenti* loco in hoc casu ponunt; si secundum ipsorum *Jctorum præcautionem & metum* usus torture in talibus subjectis *ambiguus* est, tunc *facile* concludere licebit, quid a Tortura in *salibus* personis expectandum veniat: & ita *Zacchias l. c. n. 8. Epilepticos* homines a tortura eximit *Fort. Fidelis l. c. cap. 7.* eosdem a *majori* tormentorum gradu *immunes* declarat; de reliquo ex hætenus annotatis & prolatis circumstantiis, relationibus & rationibus facile liquet, quod *mitior* etiam torture gradus in *epilepticis* subjectis, paulo *robustioribus*, nihilominus valde & plus *dubium* atque *anceps* ad eruendam veritatem maneat medium, quam ut secundum *omnem* præcautionem *certus* quidam successus prædicendus & expectandus veniat: plures huc allegandæ rationes *medicæ* ex *prædictis* fluunt, & illis facile *perspicuæ* erunt, qui rite & perite intelligunt, quid *motuum vitia* in hominibus efficiant, quæ non modo *perrinacius* & impetuosius *continuant*, sed *constantius* *medica* auxilia eludunt & respuunt.

H

§. XIV.

§. XIV.

Progredimur nunc ad *alios morbos*, qui in nonnullis individuis Torturam aut *absolute*, aut *comparate* respuunt: inter illos mox *Februm* reminiscimur, quæ suo paroxysmo *præsentem*, omnem torturæ gradum haud admittunt, ubi *nulla* Februm species exempta est, siquidem *metus*, *angor* & *perturbatio mentis*, nec non *gravis dolor*, *lasio* & *extensio* corporis *legitimo* decursui Febris & *sanitatis* promotioni plane *contrariantur*, quales afflictiones tormentorum speciebus *essentiales* esse solent: neque etiam quisquam vel *Medicorum* vel *Œcorum* ita crudelis erit, ut tam *fontico* morbo afflicto, torturam adjudicet: *conf. Zacchias l.c. n.7. Fort. Fidelis l.c. cap.9.* quo loco producimus verba *Frölichii l.c. n.6. p.202.* Einige lehren, daß ein Febricitant am Erstern Tag torquirt werden könne: andere aber wollen, daß man das *Judicium Medicum* beobachten solle: & ita etiam est! etenim sine *Medici* judicio ne quidem de illa quæstione cogitare licet, *an Febricitantes torqueri* queant? id interim decidendum venit, an febre *chronica*, aut *intermittente* laborantes torturæ congruum subjectum constituent? quidam existimant, quod in intermittentium *libero* aut *intercalari* die subjecta torqueri queant; nos iterum *negativam* sententiam defendimus: quoniam hæ Febres ullo modo *turbata*, aut *contumaces*, aut plane *periculosa* evadunt: etenim sub *illis* Febribus *omnia* subjecta, *relative enervata* existunt, *tortura* vero hanc debilitatem *auget*, ergo *sanitati* & *processui febris* valde est *inversa*: Febris talis *legitimum*, *temperatum* & *regularem* decursum requirit, si ad *sanitatem* pertendere debet: *Tortura* motum & *typum* febrilem valde *pervertit*, offendit & *con-*
fundit

Fundit, ergo febris decursum reddit præjudiciosum & perniciosum: Febris hæc liberam *fibrarum morricium* actionem requirit: tortura has *fibras lædit, extendit & enervat*, unde Febrem ipsam *turbat* ac *nocivam* eidem qualitatem affundit: Febris hæc *adequatam* suæ causæ postulat motum sanguinis, Tortura vicissim valde *motum* hunc *exacerbat & perturbat*, unde decursum & *eventum* febris *funestum* facilius reddit; quare recte judicat *Zacchias*, quod in aptis subjectis *tortura intermittentes* in periculosas *continuas* conjiciat febres: & quoniam tales *intermittentes* febres facile *perverfas* qualitates assumunt, *hasce* vero *tortura*, respectu *animi & corporis* facile provocare potest, ita *consultius* est, ut *torturæ* comminatio & applicatio *differtur*, donec febris talis *cessavit*; servata illa *cautela*, ne *confestim* post illius abolitionem & cessationem *tortura* suscipiatur; quæ quia *animum & corpus* valde afficit & offendit, *motum* febrilem facile iterum excitare, *recidivam* periculosam causari, aut ob *gravem* hanc alterationem *periculosos & corruptos* affectus consequentes allicere potest: dicimus in hoc casu, quod tale quicquam efficere *possit*, quoniam aliæ causæ similiter *animum & corpus* valde afficientes, tale quicquam *actu* causari *solent*: neque etiam juxta *regulas artis medicæ* consultum est, ut *brevi* post superatam Febrem quandam *Continuam* Tortura admittatur, quo tempore *vires* adhuc sunt *debiles*, *viscera* sufficienti robore *destituta*, *humores* nondum plenarie defæcati, aut a *residuis* impuritatibus liberati, reliquæ etiam functiones *se- & excretoriæ* nondum in *justum ordinem* restitutæ, unde *aliæ* causæ, *mitius*, quam ex *tortura* metuendæ, efficaces, *animum & corpus* alterantes, vel *precipites & valde*

periculosas Recidivas, vel alios corruptos morbos accersunt: eam ob causam pro diversitate *gravitatis* Febris modo *major*, modo magis *restricta* & limitata *mora* observanda est, donec *Tortura* in subjectis præsentis quæstionis admittatur: Hisce observationibus adhuc hanc annumeramus, an homines diuturna *Hectica* Febre laborantes *Torturæ* submitti secure queant? loquimur vero de *salibus* hecticis, qui aliquando *magis* vegeto & *vivaci* sanitatis gradu instructi esse videntur, quibus secundum *externum* conspectum *lenior* *torturæ* gradus concedi *posset*: attamen in *genere* de *hecticis* sciendum, quod secundum *communium* & *ordinariorum* causarum influentiam illi *repentinis* mutationibus non in *melius*, sed in *deterius* subjecti sint: id quod *tanto magis* de illis circumstantiis valet, quæ ex *Torturæ* annunciatione & administratione *animo* & *corpori* supervenire solent: nam *Medici* non semper *specialissimas* qualitates *causæ*, *Hecticæ* provocantis, significare possunt, siquidem aliquando illa ita comparata esse solet, ut *repentina* quadam superveniente commotione, *subito* funestum exitum invitare queat soleatque, velut sunt *vomicæ* *pulmonum* subito *perrumpentes*, *occlusi* viscerum *abscessus* repente *eructantes* & aliquando simul *majorum vasorum* sanguiferorum *erosionem* & lethalem sanguinis *extravasationem* inferentes; quales alterationes *sub torturæ* facile provocari possunt, ita ut sub eadem *repente* hecticum subiectum, quod antea in *tolerabiliori* gradu constitutum fuerat, *vita* plane privetur: eam ob causam *vere hecticis* *Tortura* adjudicari haud potest, nisi hæc in *sola* *verbali* *revivitione* consistat; ubi tamen in *quolibet* *tali* *casu* peritii *Medici* *judicium* requirendum, quo cognoscendum est, an

an morbus *vera* sit *Hæctica*, in quo gradu hæc sit constituta, qualis sit *constitutio* subjecti, tam ratione *animi* & *morum*, quam reliqui *corporis*, siquidem *ex ejusmodi* & adhuc *aliis* titulis, articulis & momentis rationes satis *fundatæ*, eminentes & evidentes profluere possunt & solent, quo *minus* talibus subjectis, aut *minor* aut *major* Torturæ gradus admitti queat; ob id in *primis* hæcticæ febris *accessibus* terreatio *verbalis* & *realis* locum quidem invenit, haud vero in *majoribus* hujus morbi accrementis illa secura est, siquidem alias aut in *hæcticam inclinantes*, aut *actualiter* illa correpti homines *animo* & *corpore* valde *sensibiles* & *precipitibus* alterationibus obnoxii existunt, ob quam rationem eo *major prudentia* adhibenda est, quando *quæstio* proponitur, an Hæcticis secura Tortura decerni & adhiberi queat?

§. XV.

Ad *alios* nunc accedimus *Morbos* & in compendio de hisdem judicabimus & indicabimus, *an citra* vitæ eminentis dispendium *Torturam* tolerant? In hac disquisitione vero *triplex* consideratio occurrit, videlicet de morborum *presentium* *vehementi* gradu & statu, sub quo tormenta *nulla* adhiberi possunt, quia ipsa morbi *gravitas*, torturæ *vices* gerit, ut illi homines, qui in *mortis* portis & *summo* periculo constituti sunt, aut delictum *confiteantur*, aut *damno* animæ & jactura salutis reticeant: deinde quæstio occurrit, an homines morbis *incurabilibus* & per interval-
la *intermittentibus* ac *mitescenibus* detenti, torqueri queant? & denique an in quibusdam tortura *tam diu* differri possit & debeat, donec subjectum *pristinam* sanitatem recuperaverit: ubi nec de *ultima* hac quæstione *dubitatio*

H 3 occur-

occurrit, ni singulares *novæ* & *aliæ* interveniant circumstantiæ; *media* animadversio ex sequenti deductione erit decidenda: Si itaque homines *proxima* proclivitate in *apoplexiam*, morbos *suffocativos*, *hemorrhagias* excedentes & *convulsiones*, aut similes alios *inclinant*, tunc tortura ipsis *actu* applicari haud potest, ni sub *certis* circumstantiis *terrivo verbalis* in talibus personis locum inveniat: Si quidam homines unquam vel *minori*, vel *majori apoplexia*, *paralyfi* (*paralyfi* tacta membra a tormento excludit *Fidelis* l. c. c. 9. p. 243.) *syncope*, &c. correpti fuere, nunc vero perpeffi hujus affectus varia fontica *residua* adhuc signa continent, *realis* tortura in iisdem *locum non* occupat: Si homines *vertigine* suspecta & *caduca*, *polypo cordis*, magna *struma*, *asthmate* valde *angente*, aut plane *spastico* (*vid. Zittmanni Medic. Critic. p. 354. seq. Cent. 1. cas. 2.*) *phrifi*, *eximia propensione* in *Hæmoptysin*, *Vomica pulmonum*, *spasmo diaphragmatis*, *obstructo hepate*, *scirrbo lienis*, *colica convulsiva*, affectu *hypochondriaco*, *melancholico*, morbo *hysterico*, (quoniam hoc affecto, facile ob *torturam* in *convulsiones uterinas* concidunt *vid. Ammannus in Medic. Critic. p. 158. discurs. 19. Cas. 19.*) *Hæmorrhagia uteri*, *Mensium* *gravioribus* *vitiis*, *nephriticis* *pathematibus*, *diuturno* & *cum multis spasnis* *conjuncto* *fluore albo*, *spasticis* *motibus vesicam urinariam* valde *affligentibus*, *scorbuto consummato*, *contractura* & *aridura* *partium*, *morbis obscuris*, *atamen intricatis*, *ulceratione partium nobiliorum* *internarum*, *dysenteria*, *diarrbæa chronica* & *multum enervante*, *frequentioribus* & *valde vires exhaurientibus* *Hæmorrhagiis*, *tussi suspecta* & *refractaria*, *valde difficili* *respiratione*, *strangulatoriis spasticis* *motibus*, *subitaneis* *congestio-*

tionibus caput infestantibus, periculosis eryspelaceis capi-
tis offensionibus, præc. crebrioribus & animi pathemata re-
pente sequentibus, præcipitibus salutarium excretionum
suppressionibus, spasms ventriculi, consuevis cholericis pas-
sionibus &c. &c. laborarunt, aut in tales morbos facile di-
labuntur, tunc iisdem tortura realis haud congrua est, ter-
ritio vero verbalis aliquibus quandoque, (si alia non ob-
stent circumstantiæ, quarum plures in singulis prædicta-
rum morbosarum afflictionum casibus, etiam verbalem
terrificationem respuunt, quales in præcedentibus commemo-
ratae sunt) adhiberi potest, quo valet, quod consentien-
tibus plurimis Criminalistis Blumblacher l. c. n. 14. p. 129. ju-
dicat: Dabero dann in der Chur-Bayerischen Malefiz-Pro-
cess-Ordnung auch der mildere Sentenz erwehlet und simpli-
citer geordnet ist, daß die Kranken, so lang sie krank seyn,
nicht torquirt werden sollen: rationem addunt Jcti &
Medici: illi plurimi inter quos Francisc. in tr. de torment. c.
10. n. 8. & Theodoricum in judicio criminali practico c. 9. aphor.
X. lit. c. p. 1262. nominamus; etenim omnibus talibus morbis
magnus angor animi, dolor corporis, gravis motus sanguinis
alteratio, fibrarum motricium offensio, læsio, tensio, extensio
&c. valde infensa sunt, ut tales affectus certius exacerbentur
& deteriorentur, vel si antea remiserunt, majori gradu &
acerbitate inyentur & in perniciosam Recidivam conjici-
antur: Si quidem ex diversis horum memoratorum affe-
ctuum indole repentinus funestus eventus metuendus est,
si torturam in iisdem adjudicatur: consultius itaque hæc
aut omittitur, aut eo usque differtur, donec sufficienter, si
fieri possit, a tali morbo subjecta restituta fuerint: quan-
do vero tortura valde necessaria esse reputatur, tunc Me-
dici

dici cognitio & iudicium requiri debet, an quædam *subjecta*, an quidam horum *morborum*, & quidam horum gradus *terrivionem realem & leniorem* torturam admittant: *plurimi* vero prædictorum morborum ita sunt comparati, ut *realem* torturam respuant: *conf. Zaccbias l. c. n. 18. Fort. Fidelis l. c. cap. 6. 7. 9. Omnes morbi, qui præcipites sunt in graves spasmos, aut plenas convulsiones* torturam *realem* non admittunt, quid quod ob *terrorem, mærorem, angorem & variam perturbationem animi* facile a *territione verbali* offenduntur: hinc & *Judices & Medici* conscientiosam circumspectionem adhibere debent, ne sua culpa in admittenda tortura effectus & eventus, a *Iustitia* discedentes, alliciant.

§. XVI.

Proinde *alii* adhuc *morbosi* affectus sub disquisitionem veniunt & quidem *Herniosi*, quorum etiam *JCri* seorsim mentionem faciunt, velut *Carprovius l. c. n. 49.* ubi de *homine* loquitur, *qui rupturam circa genitalia habet, quem moderate, ne ruptura incrementum accipiat torqueri posse cum Stephani in art. 59. C. C. judicat & horum herniosorum mentionem etiam facit Tabor l. c. n. 29. circa finem. Brunnemann. Anmerkungen über die Anleit des Inquisit. Process. p. 376. ad f. 6.* huc pertinet iudicium *Blumblacheri in art. 59. C. C.* es scheint aus den Text, daß nicht ein jeder Schaden oder Wunden des Leibes von der Tortur excusire, sondern daß in solchen Fall, wo der Gefangene mit einen Schaden oder Wunden behaftt, dergestalt zu torquieren, daß es ihm am wenigsten Schaden bringe, und in solchen Fall ist gemeiniglich der Daumenstock am wenigsten schädlich oder gefährlich. *Ludovici in der Anleit. zum Peinl. Proceß cap. IX. f. 47. p. 95. dicit:*

dicat: Diejenigen so einen Bruch haben, kan man nichts desto weniger mit denen Daumstöcken, Schnüren, Spanischen Stiefeln, und so weiter, angreifen, nur dieses eingige angenommen, daß man sie nicht ausdehnet, oder auf die Leister spannet, weil dadurch das Ubel würde vergrößert werden. *Manzii verba sunt in art. 59. in hoc articulo monet Imp. iterum iudicem, ut si reus rupturam in corpore suo habeat, eum cum tali moderamine torqueat, ne quid damni accipiat, vel ruptura augeatur. conf. Ludovici in art. 59. C.C. Inter Medicos Hernioforum mentionem injiciunt Fidelis l. c. c. 7. P. Zacchias l. c. n. 8. Eyselius in disp. de morb. ob quos rei ad torturam fiunt inhabiles s. 10.* Hoc loco non modo de una, sed & de omnibus hernia speciebus loquimur, in quocunque Sexu eveniant: talibus itaque afflictis personis tormenta acerbiora & atrociora haud conveniunt, minime omnium extenso in scelas; & quoniam reliqui *minores* torturae gradus, velut *forcipum & fidicularum*, nec non *compedum* applicatio *magis* dolores causatur, sub quibus *eximii angores*, *clamores* & totius corporis commotiones & *pressiones* concurrunt, ita peritus *Medicus* inquirere debet, an *status* subjecti & herniae *tales* etiam torturae gradus perferat: quamvis porro quidam herniosos cum *subligaculis* ad subeundam *torturam* præparare malint, velut *Fidelis* asseveravit, tamen recte judicat *Zacchias*, dum hernia *seve ruptura intestinalis* & magna est, *tutum non est, his remediis fidere*: etenim alias contingere solet, ut, quamvis Hernia in quibusdam subjectis, cum apto *subligaculo* munita fuerit, sub *durioribus* tamen corporis laboribus & motibus *gravioribus*, ut & *angoribus* animi nihilominus *vi* quadam valde perniciosa, hernia *exprimi* soleat: quale quid etiam *sub tortura*

evenire potest ; quare in hoc etiam casu *Medici* iudicio in-
 hære convenit: servanda tamen est *cautela*, quoad illos
 homines, qui *Herniam simulant*: conf. de *Hernia simula-
 ra*, *Riedlinus iter Med. p. 71.* Similiter *Hydropici & Cachet-
 tici*, præcipue *confirmatiores*, torturam sine insigni da-
 mno *haud* tolerant: si vero horum affectuum *minor* fuerit
 gradus, *lenior* etiam torturæ gradus in iisdem locum in-
 venit: Quicumque homines *Luxationes* membrorum, non
congrue restitutas gerunt, aut *Fracturas* ossium, *recenter*
 curatas, continent, in illis artuum & reliqui corporis *ex-
 tensio* non quadrat, quemadmodum ab *atrociore* tormento
Fidelis l. c. cap. 8. illos immunes prædicat, qui *aliquando*
effracta habuere brachia: huc pertinent *Kressii in art. 59. C.*
C. commentationes, ubi *membrorum fracturas* etiam alleg-
 gat: Quo etiam certa interpretatione *Ætiorum* sententia
 referri meretur, quando de *Rupturis* mentionem faciunt:
 quid de *fractura ossium* iudicat *Zacchias vid. l. c. n. 12.* Qui
Vulnera vel *præsentia*, vel *recenter* curata gerunt, illi per
artic. 59. a *tortura liberi*, aut lenius torquendi declarantur:
Vulnera itaque *levia* haud in *aliquam* veniunt consideratio-
 nem, siquidem *Imp. periculosa & majora* præc. vulnera in
 articulo intellecta esse vult: præsentem *periculo vite* in nullo
 vulnere tortura locum invenit; si vero vulnus in statu
meliorationis & curationis consistit, tunc cum tortura præ-
cipitandum haud est, quia parva mora, nulla est mora; qua-
 re *tamdiu* expectandum erit, donec vulneratus *sufficientes*
 ad torturam subeundam obtinuerit *vires*, ut eo certius *finis*
 hujus actus impetretur, de quibus *Brunnemann Anleit.*
zum Inquis. Proceß c. X. §. 6. dicit: *Der Richter habe zu*
erwegen, ob der Inquisit *schwehrlich* *verwundet* *in*
wel-

welchen Fall die Peinigung aufzuschieben. Quod si vero vulnus quoddam fuerit ita *incurabile*, ut illius *morbo-*
sus status in *longiorem* temporis terminum extendatur, tunc
 sub *mitiori* ægri statu, si *labes* non fuerit in *capite*, aut *in-*
teriori *pectoris* regione, *lenior* aliquando *torturæ* gradus ad-
 mitti potest. Si vero vulnera quædam quoad *externum*
 conspectum consolidata fuere, interim in *interioribus* cor-
 poris, aut in *capite*, aut *pectore*, aut *abdomine intricatæ* &
 valde præjudiciosæ afflictiones *morbosæ* consecutæ fuere,
 tunc iterum talia subiecta *reali* *torturæ* submitti haud pos-
 sunt: ita *Riedlinus* in *Lin. Med. An. 2. Mens. Octobr. obs. 23.*
p. 511. historiam profert, *de tortura a vulnere, olim abdo-*
mini inflicto, impedita: Imprimis vero subiecta, quæ un-
 quam *gravi* vulnere in *capite* læsa fuerant, torqueri haud
 promiscue debent; hæc enim communiter ex *levi* etiam
 causa *moralis* & *physicæ* gravissimis *alterationibus* sunt ob-
 noxia: quoniam itaque circa *torturæ* annunciationem, ex-
 pectationem & actualem applicationem tales *animi* & cor-
 poris *valde præjudiciosi* motus contingunt, ita ejusmodi
 subiectis præter *verbalem* territionem, nulla *actualia* tor-
 menta sine accurata & judiciofa *Medici* cognitione adhiberi
 debent; siquidem insuper hæc tormenta & *mentis integri-*
tati & *vitæ* firmitati valde sunt infensa: quando etiam quæ-
 dam subiecta in *brachiis*, aut *femoribus* & *pedibus*, aut etiam
 in *dorso* valde sauciata fuerant, tunc *illa* tormenti species,
 quæ corporis *extensionem* involvit, locum non invenit,
 quia fibræ *cicatrice* concretæ & *abbreviatæ*, nullam exten-
 sionem admittunt, ni *vitæ* & *sanitatis* subiecto magna *vis* &
 calamitas in & adferatur, *vid. Fidelis l. c. cap. 8. p. 242.* in al-
 liis vulneribus distincte *indolentibus*, *tortura realis* haud ad-
 mit-

admitti potest, quoniam *accumulario* dolorum facile susce-
ptos *spasmos, convulsiones, inflammationes, febres* aliasque
periculosas consecutiones causatur: & quando *Fidelis l. c.*
cap. 7. subjectis ex *vulnere capitis levi* foramine conspicuo
adjudicat, quod *tormentum sustinere innocue possint*, tunc
in hac adsertione *paucos* e Medicis suo *consensu* adstipulan-
tes obtinebit; quoniam omnes periti Medici *capitis vulne-
ra* ut plurimum *periculosiora* testimant, ni *externis* etiam
certis signis illa *leniora* appareant: quibus qualitatibus *Fri-
delis vulnus* haud quadrat, quod de foramine *calvariam pe-
netrante* tractat: quid de *Vulneratis* sentiat *Zacchias vid. l.*
c. n. 8. 12.

§. XVII.

Hactenus commemoratis Morbis adhuc *plures* in or-
dine annectimus, quorum *Medici & F. C. r.* mentionem faci-
unt, inter illos nunc nominamus *Spasmos*, qui *externum* cor-
pus cruciant, velut sunt *Arthritici, Ischiadici & Podagrici* &
similes affectus: quando tales affectus *praesentes* sunt, tunc
neq; *verbalis*, neq; *realis* territio, multo minus *major* tortu-
rae gradus admitti debet, quia *omnibus* Spasmodum *speciebus*
in omnibus *subjectis animi* commotiones, velut terror, me-
tus, angor, indignatio &c. nec non *crasse* excitati *vehementes*
dolores valde praedudiciosi & infensu esse solent, ut vel ma-
gis *confrmentur & pertinaces* reddantur, vel in *convulsivum*
schema conjiciantur, vel in alios *periculosos* morbos con-
vertantur; aut plane *acerbitas* dolorum, sub tortura oc-
currentium, efficit, ut *praesentes* Spasmi, inde confusi & *ex-
orbitantes* reddantur, in *interiora & nobiliora* viscera pro-
grediantur, adeoque *perniciosam* metamorphosin patian-
tur: imo *periculosum* conamen est, partes *spasmi* talibus in-
dolen-

dolentibus affectus violenta ratione extendere velle, unde aut *paralytici*, aut *oedematosi* consequuntur affectus; quam ob rem membrorum extensio in ejusmodi subjectis locum *nullum* invenit: ast quaestio *mirior* occurrit, an non *talibus* subjectis *extra* paroxysmos suos spasmodicos tortura concedi & adhiberi queat? pro hac quaestione decidenda iterum *prudencia* opus est: enim vero quando jam tales affectus in aliquo subjecto *habituales* existunt, tunc *leviori animi* commotione revocari solent, id quod tanto facilius contingit, si *tales partes* doloribus maximis afficiuntur, quae *alias ejusmodi* spasms cruciantur; quoniam itaque tortura *animi & corporis* afflictiones affert, ita facile *imperuosas* affectuum horum *recidivas* causatur, id quod tanto *certius*, *citius* & *gravius* contingit, in subjectis *animo & corpore* distincte *sensibilibus*, temperamenti *calidi*, *plerboricis*, *ex haereditaria* dispositione ejusmodi morbo obnoxiiis, de reliquo *immorigeris*, aliisque *pravis* moribus praeditis: interim *lenius* alias talibus morbis afflicti, congruo tempore *leniorem* torturae gradum perferre possunt; & licet inde *novus* spasmodorum recursus incitetur, tamen hic *adeo* perniciosus *haud* est, insuperque *medica* auxilia in hisce affectibus, paulo *melioem* & *certiorem* opem promittunt: ast quando quaedam subjecta cum talibus spasticis insultibus *periculosiora* pathemata experiuntur, velut motus *febriles*, *vomitus*, *colicam*, salutarium & necessariorum *excretionum* momentaneas *retentiones*, *vertigines* &c. vel quando jam *initia contracturae* praesto sunt, tunc in iisdem *non facile*, vel *ullus* torturae gradus admitti debet, quare omnium circumstantiarum quoad *subjectum & tempus* &c. circumspecta *dijudicatio* observanda est: neque etiam *illi* audiendi sunt,

sunt, qui ex *Hildani* observatione existimant, quod tortura talium affectuum *medicina* existat: & licet *Hildanus*, nobis etiam vir *fide sit dignus*, tamen in ea sententia ejusdem observationi haud subscribimus; etenim quando ipse ad *plurimos* per torturam ab *arthritide* & *podagra* sanatos provocat, tunc justo fundamento judicamus, quod hic casus valde *rarus* sit, ut *ejusmodi* patientes *torturæ* subjecta evadant: hinc *plurimos* illos, ad quos *Hildanus* provocat, omnino *rarissimos* esse existimamus, qua observatione itaque niti, ne illis quidem suasores sumus, qui *tali medio*, si *honesto* etiam modo instrui & applicari posset, uti mallent; quoniam tale experimentum *fallax* & *crasse* empiricum esset; *Veritati* quidem consonum & attentis *observatoribus* cognitum est, quod in talibus affectibus *lenior* commotio corporis *utilis* existat, modo *justo tempore* instituat; ast *tortura* quæ *animum* & *corpus* vehementer afficit, in *talem* censum *haud* venit: ex *ambiguo* & *fallaci* effectu non valet consequentia ad *certum* quoddam *remedium* commendandum: hinc ipse *Hildanus* sua observatione non obtinuit adplausum: & miramur cur *Zacchias* l. c. n. 10. velut *occæcatus*, judicet, *quod si ita est, jam non esset timendum, quia suo potius commodo, quam incommodo arthritici torturæ essent exponendi*: qui si etiam adæquata & *mitiori* interpretatione salvandus esset, ut *reus arthriticus* ob hanc rationem *torturam* in *sui commodum*, quo *malis levamen* obtineret & in *justitiæ* emolumentum, quo *veritatem* confiteatur, sustinere debeat, tamen hoc experimentum neque *constans*, neque *imitationi* commendandum esset: de reliquo velut per *jocum* inserimus; quod, dum *Hildanus* commemorat, *torturam* in *Helvetia* & quidem *Bernæ* unum & alterum sub-

subjectum ab arthritide liberasse (vid. Hildanus Cent. 1. obs. 79. & ex eodem Camerarius in Syllog. Memor. Cent. 5. par. 25.) hoc remedium non nisi Bernæ valeat: quamvis hæc observatio non pro imitatione, sed pro conciliatione dolorum *torturæ*, cum doloribus *arthriticis*, & quomodo interdum unus dolor alterum excutiat & profliget, testimonio *rubefacientium* & *Moxæ*, quæ perinde a quibusdam in talibus affectibus commendari solent, enarrata profert: de reliquo cum *Anmanno cas. 19. discurs. 19. n. V. pag. 159. Medic. Critic.* judicamus, quod *Torturam pro remedio Medico non liceat substituere: de arthritico ad Torturam inabili vid. Valentini Pandect. Med. legal. cas. 7.*

§. XVIII.

Quando etiam quædam subjecta, *Veneræ Lue* infecta sunt, tunc iterum illius *gradus* examinandus est: quare recte *Zacchias l. c. n. n.* sentit, (quando antea ex *Chorvario, Deciano, Farinacio & Petr. Guazzino* profert, quod hi Doctores, homines hoc morbo affectos, a *tortura liberis* judicaverint) *hoc ad nos pertinet determinare*, enim vero in tali casu quoad *principalem* quæstionem, *judicis* arbitrium *imperfectum* est, qui neque *majorem*, neque *minorem* hujus affectus, *qua judex*, gradum cognoscit: quare sciendum est, quod *minori* gradu affectus *Veneræ* detenti homines *territionem verbalem & realem* sustinere queant, imo etiam *chordas* sive *fidiculas*: quando vero *Malum* hoc *majora* accrementa nactum & variis *ulceribus, tumoribus, carie ossium, nodis, tæbe, multis doloribus, virium gravi prostratione* &c. qualificatum est, tunc *nulla* perfert tormenta, excepta *territione verbali* & ut ita extra consuetum & receptum terminum loqui licet, *representativa*, qua videlicet

licet *instrumenta* torquentia, suspectis personis cum nuda *comminatione* sub oculos ponuntur: quoniam vero in *graviori* hujus mali gradu subiecta majores *dolores*, patiuntur insuper etiam in *universo* corporis complexu ægrotant, ita haud *promiscue* illa ad tormenta ducenda sunt, tanto minus, si *aliæ* circumstantiæ, ratione *individui & complicatorum* morborum concurrant: *non rarus* sane in foro hic est casus, ubi ob crimina furti, robbariæ, homicidii, stupri violenti, &c. subiecta suspecta hoc malo infecta sunt, in quibus casibus secundum *artis medicæ judicia* integrum est, illa subiecta, ut ut jam *aliquatenus* valetudinaria sunt, *primis* tormentorum gradibus afficere & exquirere: Et quoniam in talibus ægris *totum corpus* infectum & *morbosum* est, ita tanto magis *Medici* cognitio necessaria existit, si in iisdem tortura admitti debet: *minima* enim circumstantia, *totam* variat quæstionem: quando etiam in *majori* gradu hujus Luis Febris *lenta* aut *bestica* concurrit, tunc eo minus in *acerbiores* torturæ gradus judicandum est, quoniam tantopere *complicatus* morbus tantas *animi, motus humorum & affectarum* partium alterationes haud tolerat, quales sub *tortura* constanter & *inseparabiliter* concurrere solent: Quando porro quædam subiecta *Ulcera* diuturna aut in pedibus, aut in *brachiis* habent, tunc iterum *Medici* iudicium necessarium est, qui videlicet in *causam* illorum inquirere debet, an ob *Hæmorrhagias* suppressas, ob *cacoehymiam* &c. orta fuerint, in quali casu omnes *morbi, subiecti, partis affectæ* &c. qualitates & *circumstantias* inquirere, harumque *statim* cum *tortura* ejusque diversis *gradibus* conciliare debet: *Ulcera* enim in *brachiis* non tolerant *forcipes* neque *funiculos*, tanto minus *majorem* torturæ gradum; ni
pedi-

pedibus ocreas s. compedes applicare liceat: Ulcera pedum vicissim & compedes & extensionem corporis super scalam non admittunt, ni territoriem verbalem & realem, nec non fidiculas adhibere circumstantiæ concedant: conf. Zirtmannus l. c. p. 357. cujus allegatum est: Wann Inquisite die berührten Löcher am Schenckel hätte, könnten durch Anlegung der Beinschrauben solche zu langwierigen Schäden gedeihen. Omnia Ulcera fortiora tormenta non tolerant, vid. Fidelis l. c. cap. 9. eximit itaque Guazzinus defens. 30. c. 16. & ex eodem Frölich l. c. n. 6. illos, die an den Armen lahm und tadelhaftig sind, welche die Grangosen, oder ein apostem haben, &c. conf. Kressius in art. 59. qui etiam apostematum mentionem facit. Si itaque in subjectis quibusdam, ulcere externo afflicti, vires mediocres adsunt, si ulcera non magna & cacoethea sunt, si non intricatus alius morbosus affectus conjunctus est, si dolores nimii non urgent, si prava symptomata, velut inflammationes, spasmi, pertinaces congestiones, tumores, febriles commotiones &c. desunt, tunc leniorem torturæ gradum in congruo tamen loco suscipere licet: quo valet, quod artic. 59. C. C. C. von andern Schäden des Leibes, dicitur: Seorsim quæstio movetur, an illis qui Fonticulos gestant, tortura adplicari queat, vid. Zacchias l. c. n. 13. Fidelis l. c. cap. 8. p. 242. pro hæc quæstione decidenda, iterum Medici de subjectorum conditione cognoscere debent, an videlicet sint valde valetudinarii, quoniam Fonticuli ad arduos & pertinaces morbos mitigandos & curandos ut plurimum adhiberi solent: quam ob rem homines fonticulo instructi, utpote valetudinarii agnoscendi sunt; in hoc statu qualitas adversæ valetudinis dijudicanda est: si itaque jam per notabile tempus sub fon-

K

ticuli

ticuli gestatione & operatione *subjectum mediocri* & tolerabili statu, quoad *sanitatem* fruitur, tunc *reversio*, nec non *forcipum* & *cbordarum* applicatio in latere *integro* & a fonticulo libero locum invenit: habenda itaque erit ratio *virium*, *subjecti* & status *valetudinarii*: quando vero fonticulus *recenter* excitatus, *affectus* vero, cujus gratia ille in auxilium tractus fuit, adhuc *arduus* & *fonticus* est, tunc *tortura cessat*, quoniam presentem *ægotationem citius*, *certius* & *gravius* exacerbatur: denique etiam *præcautio* est adhibenda, quoad fonticulos *fraudulenter* excitatos & *simulatos*, qualem casum allegat *Wildvogel in disp. de arbitr. judic. circa torturam c. 7. §. 6. p. 41. seq.* in quo casu iterum *Medicorum* consilia conferenda, fonticuli vero consolidandi & *tortura* post *convenientem* temporis terminum administranda est: *conf. Zacchias lib. 3. tit. 3. qv. 3. n. 4--7.* ubi de *simularis ulceribus externis* detegendis & dirigendis tractatur.

§. XIX.

Super sunt adhuc plures respectus & casus inquirendi, quare in ordine judicamus etiam quod homines *tenerioris* constitutionis corporis ad *torturam* subeundam *habiles* *haud* sint: siquidem non modo illi quoad *animum* valde *sensibiles* & quoad *vires* valde *infirmi* & debiles, sed & quoad corpus *laxius*, consistentes *haud* sunt, quorum *juncturae* & *articulationes* admodum *laxae* sunt, ut facile lædi & cum gravi *damno* distorqueri & luxari possint, quorum partes cutaneæ, tunicæ & *carnosae* valde *molles* & *flaccidae* existunt, in quibus naturale *robur* ita deficit, ut *qualicumque* læsione facile *periculosa* accidentia, præcipue *putrida* corruptiones & *affectarum partium mortificationes* cum *presente*

rauo

raneos vitæ periculo supervenire soleant, imo talia subjecta facile in perniciosas convulsiones & liporhymias ominosas variaque alia repentina damna delabuntur, quibus propterea neque territio, neque actualis tortura cum desiderato successu adhiberi potest; quam ob rem Brunnemann in der Anleitung zum Inquis. Process cap. X. ff. 6. p. 36. inquit: n die schwach von Guedern sind allegat: quo etiam pertinent illi infirmi, sive naturaliter tales sint, quos commentatores in C. C. C. art. 59. & Doctores aliquo modo adhuc a valetudinariis distinguunt: ita Mantzius dicit: si res sit infirmus, vel valetudinarius tunc enim vel omnino non torquendus, vel ita moderare, &c. Frölich asserit: die andere Ursach die Blödigkeit und Schwachheit des Leibes: Carpzov. l. c. n. 46. virium defectum & corporis debilitatem allegat; Clasenius asserit, in exegefi art. 59. & hoc extenditur ad alios valetudinarios & infirmos: hanc imbecillitatem corporis profert etiam Brunnemann Process. inquisit. cap. 8. membr. 5. n. 27. & in muliere prægnante n. 29. in puerperis n. 30. porro n. 31. judicat: & hæc causa habet locum in omnibus qui debilitate, vel morbo chronico laborant, ubi tortura, vel territio saltem periculosa esse posset, Farinac. qv. 41. n. 93. Zieglerus in not. in Zacchiam lib. 1. tit. 1. qv. 9. n. 25. commentatur: oppido placet sententia Franc. Casoni, qui in tr. de tort. & indic. cap. X. n. 12. generaliter in materia tormentorum statuit, spectandam semper esse qualitatem personæ torquendæ, cum multi propter corporis imbecillitatem perire queant, in tormentis, etiamsi ad senectutem haud pervenerint, in quibus præmatura talis tortura facile perniciosam Recidivam provocat. vid. Zacch. l. c. n. 15. quo loco etiam illam imbecillitatem intelligimus & conciliamus, cujus reminiscitur

Fidelis l. c. cap. 9. p. 245. quæ aliquamdiu post superatos ar-
 duos morbos durat: *Matthæus de Crimin. l. c. n. 10.* ubi di-
 cit: *virium vacivi facile tormentis succumbunt: & porro:*
qua ratione illud quoque recte doctoribus placuit, infirmos &
valetudinarios non temere torquendos esse. Quibus infirmis
 sufficiens mora temporis concedenda, donec necessarias ad
 iustinendam torturam vires acquisiverint: quoniam vero
 a natura debiles, firmiores vires haud recuperant, ob id
 hujus conditionis homines *tortura* submitti haud possunt,
 ni ob aliqualem animi præsentiam in quodam subiecto terri-
 tio *verbalis* locum inveniatur: Homines qui *Tumores* bra-
 chiorum & pedum chronicos gestant, neque *forcipes*, ne-
 que *fidiculas*, neque *quassationes* tolerant, unde certius in
 gravia damna conjiciuntur, dum talibus tormentis *lari-*
tans in hisce tumoribus materia repente & præjudiciose
 commovetur, ut periculosa *corruptio* acceleret & *superva-*
niat, *conf. Fidelis l. c. cap. 8. p. 243. Zacchias l. c. n. 13.* ne-
 que incongrue *Kressus in art. 59. contusionum & læsionum*
non satis bene curatarum mentionem injicit, *verwahrloste*
oder verderbte Schäden: illæ nunc *suspectam* complectun-
 tur partium *debilitatem & laxitatem*, humorum vero sta-
 gnationem & *stasin*, unde facile *periculosa* corruptio oriri
 solet, tanto magis si ulla *realis* tortura in ejusmodi subiectis
 exercetur, sub qua ordinarie humores *confuse* commo-
 ventur & ad *graviores & periculosiores stagnationes* dispo-
 nuntur: id quod *Fidelis* testatur *p. 243. cap. 8.* ubi *ecchymoseos*
mentionem facit: *altera species læsionum, videl. male cu-*
ratarum, corruptis morbis adscribenda est, quæ *pestimis*
consecutionibus obnoxia existit; quare nec illa *realem* tor-
 turam concedit; quamvis in *contusionibus* (modo non sint
 capi-

capitis, quæ plane respuunt torturam, nisi læsus *exacte* sanatus a *pravis consecutionibus* liberatus & *integræ* mentis sit) & læsionibus *hisce*, quarum modo mentionem occasione commentationis *Kressii* fecimus, *verbalis* territio concedi queat. Præterea *Gibbosis*, præter *verbalem* territionem & *forcipum* applicationes nullus *gravior* tormenti gradus admittendus, quoniam ob *angorem* animi, ob *acerbitatem dolorum*, ob impetuofam *sanguinis* commotionem, ob copiofam hujus *affluxionem* intra *caput* & *pectus*, *ipsis* *repentina suffocatio* aliudve periculum imminet: idem sentiendum est, de illis, quibus antehac *costa diffracta*, nec regulariter *consolidata* est, quibus *sternum* intra *pectus* vel ex *vitiis conformationis*, vel ex *perpeffa violentia* depressum est: neque illi homines, qui periculosa *procidentia ani*, aut *uteri prolapsione* laborant, facile torturæ submitti possunt, quorum *subjectorum morbosam* constitutionem *Medici* *circumspecte* dijudicare debent: si itaque talia *subjecta* simul fuerint *plethorica*, *Hæmorrhoidum* & *Mensium* vitiis obnoxia, variis & *suspectis* *congestionibus* in *hæc* loca submissa, tunc magnus *angor animi*, gravisque *doler* facile *periculosas* tales commotiones & impulsus *sanguinis* excitare potest, id quod *sub graviore* *tortura* *facile* etiam accidere potest: unde in *genere* in *talibus* personis *mitior* gradus adhiberi potest, ne in *locis* *uterinis* & *hæmorrhoidalibus* *repentina inflammatio*, *gangrana* & *sphacelus* provocetur, quibuscum alii *periculosi* & *vitæ extreme* præjudiciosi affectus concurrere solent.

§. XX.

Quando porro in aliquo *subjecto nullæ* prægnantes *causæ* adsunt, quæ torturam ullo modo *declinare* possent,

interim in quodam individuo *aliqualis* imbecillitas *ventriculi* & ob hanc *concoctionis difficultas* & tarditas adest, tunc *communis* illa cautela observanda est, quam *Criminalistæ* proferunt, ne *mox post pastum* ejusmodi homines torqueantur, quam ob rem *sex* aut *octo* horis (in qua tamen circumstantia iterum *medicorum* consilia colligi debent *vid. Zacch l. c. n. 16-18.*) *post* cibi assumptionem tortura admitti debet, ne *sub* tortura oriantur graves *capitis dolores*, *cardiagica* - *liporhymia*, *vomitus*, aut *anxii conatus vomibundi*, *inflatio ventriculi*, *colica tormina*, *sterculentia suspectæ*, *oppressiones pectoris*, *palpitationes cordis*, *vertiginosa perturbationes* &c. qualia pathemata cum *ventriculi debilitate* frequentius conjuncta sunt, & præcipue per *eximias afflictiones animi* & graves *dolores corporis* incitari & *exascerbari* solent; id quod tanto *citius*, *certius* & *gravius* a tortura expectari potest, unde *scopus* hujus quæstionis *expiratur*, & prædicti *subjecti malum corporis exasperatur*: quo loco & in quo casu vero *Medicus* congruo *remedio*, *ventriculum roborante*, succurrere potest, ne prædictis horis suscepta tortura talia *morbosa* pathemata & *graviora* fanitatis *offendicula* provocet: id quod tanto magis observandum est in hominibus, qui non modo ad *vomendum* faciles sunt, sed & in *vomitu* facile *excedunt*; quibus tali neglectu *ansa* haud præbenda, ut prava talia *confectaria* oriantur. *conf. de hac circumstantia, quibus videl. horis* tortura suscipienda *Carpzov. qu. 124. n. 5. seqv. Wildvogel de arbitry. jud. quæst. cap. 4. §. 2. p. 32. 33. Beyeri delin. jur Crimin. in art. 59. n. V. p. 113.* qui a *medicis* bene edoctus hæc verba proferit: *quodsi corpus, cibus repletum, tam variis modis expandatur atque agitetur, symptomata gravissima sequuntur.*

quantur & mortis periculum sepiſſime imminet. *Lôvius in zbeatr. med. jurid. cap. 17. n. ii. p. 789.* Dantur interim etiam homines, qui haud diu *jejunum* ventriculum perferre poſſunt. *vid. Zacch. l. 6. tit. 2. qv. 4. n. 18. & qv. 6. n. 5.* ni facile ſimiles ferme *morbos* afflictiones experiantur; quos *ante* torturam non *nimio* cibo onerare expedit: ſufficit iisdem *juſculum* modica quantitate concedere, leviter aromatifa- tum, haud tamen multum vinoſum, ne *caput* turbet, ne- ve *sanguinem* valde commoveat, neve ſub tali animi & corporis afflictione *temulentum*, *ebrium* rationis ſtatum cauſetur: quoniam vinum in caſibus, ubi aliae cauſae *val- de commoventes* & *sanguinem exagitant* concurrunt, in *minori* quantitate *citius inebriantem*, imo *contrariam* virtutem exſerit: *bucellam tamen panis in vinum intincti* concedit *Zacchias l. c. qv. 6. n. 5.* nunquam tamen præſtat *pleno* & *oppleto* ventre torturam ſubire: quoniam graviſ- ſimæ *animi* & *corporis* commotiones, *eximii angores*, *cla- mores*, *ſuſpiria*, *peſtoris* præcipue & *hypochondriorum* commotiones periculoſas harum regionum *oppreſiones*, *angultationes*, *diaphragmatis* ominoſas *compressiones*, *ſuf- focativas* *comminationes* &c. cauſantur, *conf. Fort. Fdelis Lib. 2. Sect. 3. c. 3. p. 232. Zacchias l. c. n. 16. ſeq.* Quicumque rei multas *Vigilias* egerunt, ſive ob *merum* ſive *angorem*, ſive *aliam* quamlibet cauſam, illi *reali* torturæ ſubmitti haud debent, quoniam *vigiliæ* valde *enervant*; hinc teſte *Farinacio lib. 1. tit. 5. qv. 38. n. 79. ſeq.* in Italia *Vigiliæ tor- menti* inſtar adhibentur. *conf. Zacchias lib. 6. tit. 2. qv. 5. u- bi de tormento Vigiliæ agitur, Franckenau Saryra Medic. XVIII. ſ. 29. Camerar. Syllog. memorab. Cent. 2. part. 79. 80. Rolſinck. Med. Conf. Lib. 8. conf. 3. p. 68. A. E. L. An. 1714. M. No.*

Novembr. p. 424. ob id a *vigiis enervati* homines *sam diu* torqueri non possunt, donec necessario *somno*, aliisque *congruis* adminiculis *vires sufficientes* nacti sunt. *Loci* etiam habenda est ratio, nam quando reus in carceribus valde *frigidis* aliquandiu detentus, insuperque *multum frigus* passus fuit, tunc juxta *Dambouderum Prax. Crim. cap. 37. n. 18. frigus tormentorum generibus adscribitur*, siquidem per rationes *physico-medicas* frigus *comparate* magnum & *sensibile*, sanitati multis modis *insensum* est, quam ob rem multo frigore *alteratus* homo *reale* tormentum sustinere non potest, nisi antea subjectum necessario & sufficienti *calore* alioque convenienti adminiculo *roboratum* fuerit: neque pariter homines, quibus humores *spissi* & in *obstructiones* valde proni sunt, qui *multum* de *melancholico* temperamento participant, *spissa, crassa* & *cruda* Diæta, *paucos* vero potu utuntur, in *loco* valde frigido & sub *intensiori* gelido *frigore* torquendi sunt, aliàs præsentibus *spissis* talibus humoribus, quando ob *denudatum* corpus *superficies* *arctius* constringitur, ob *torturæ* cruciatus & dolores magnæ proinde *angustiæ*, multa *suspiria*, operosior *respiratio* & fortior *sanguinis* impulsio occurrunt, facile tunc in *capite, pectore* & *abdomine* *repentinæ periculosæ*, imo *lethales* sanguinis *stases* & *extravasationes* contingere possunt, quas sicut providus *Medicus* sub *prædictis* circumstantiis *certius* metuere debet, ita *ratio* etiam habenda est *Loci* & *conjuncti frigoris*; id quod *tanto magis* observandum est, in personis, quæ brevi *ante* ex *arduo* quodam convaluere morbo, ubi tam *qualificata refrigeratio* facile periculosam *morbosam* palindromen & *Recidivam* causari potest, quam itaque *æquus* *judex* suo arbitrio vitare debet: *vid.*

vid. Wildvogel l.c. cap. 4. §. 5. n. 31. Et quæ cautela quoad magnum frigus observandum est, illa etiam quoad intensiorem æstum, undecunque accesserit, observari debet, ne, quia ipsa tortura *vehementes* sanguinis motus causatur, inde pro *diversitate subjectorum*, quam *Medici* indagare & dijudicare debent, *gravissima* interdum & *repentina vitæ damna* provocentur.

§. XXI.

Seorsim vero adhuc *Mulierum* reminiscimur, quæ in statu *veræ Graviditatis*, *Puerperii* & *Lactationis* aliquam *immunitatem* etiam a *tortura* juxta *communem Criminalistarum* sententiam possident: quod *Pregnantes* attinet, tunc illæ ob *territionem* & *actualementorturam* facile *abortum* patiuntur, indeque *propriæ* sanitatis periculum patiuntur: neque in hoc passu quasdam *fæminas* aut *animi* aut *corporis firmitas* præservat, quia *offensio tormenti* illam superat: siquidem recte *Farinac. qv. 41. n. 84. Carpzov. qv. 118. n. 62. Zanger l.c. n. 41. Frölich. l.c. n. 7. p. 202. Brunne mann. Anmerck. über die Anleit zum Inquis. Process n. 11. p. 325. Mantzius in art. 59. Blumblacher l.c. n. 16. p. 131.* judicant, quod ne quidem *terreri* *gravidæ* queant: neque hic *discretio* attendenda est, an *gravidæ parvi vicinæ*, an minus sit. *conf. Carpzov. l.c. qv. 118. n. 51-56. Tabor l.c. §. 30. Brunne mann. Process. Inquis. cap. 8. membr. 5. n. 29. Anleitung zum Inquis. Process. cap. X. §. 6. Anmerckungen hierüber n. 2. p. 352. Ludovici Peinl. Process. c. 9. §. 47. Blumblacher l.c. n. 15. p. 130.* & multi alii: diximus vero quod *vera esse* debeat *Graviditas*, de qua juxta *Farinacium Lib. I. tit. 5. qv. 41. n. 85. Carpzov. l.c. n. 63. Frölich. l.c. n. 7. p. 203. Brunne mann. Process. Inquis. l.c. n.*

29. *Blumblacher l. c. n. 16. p. 131.* (cujus verba peculiarem annotationem merentur: In solchem Fall ist nicht gleich einer Weibs-Person, die sich für schwanger angebt, zu glauben, sondern wann ein Richter zweifelt, soll er Hebammen und geschwohrne Medicos zu rath ziehen, und nach deren Meinung verfahren. Wann nun die Hebammen oder Medici ein irriges judicium geben, und die Weibs-Person, welche schwanger, für nicht schwanger angeben, und erkennen thäten, und der Richter eine solche Weibs-Person darauf torquiren liesse, welche darüber eine Mißgebürth brächte, quod etiam de abortu valet, so wäre der Richter dessentwegen nicht gehalten.) *Medici & obstetrices cognoscere debent, ne simulatio & fraus committatur: etsi torturæ annunciatio aut administratio in gravida quadam nullum abortum provocaverit, tamen totum actum generationis graviter turbat & offendit, ipsam gravidam aut acerbioribus, aut novis periculosis, graviditatem comitantibus, symptomatibus subjicit, ad eximiam sanitatis destructionem, fatum moruum, monstruosum & partum difficillimum disponit, imo efficit, ut in futurum circa partus processum aut morvi aut fatui lethalia pathemata superveniant: e Medicis conf. Zacchias l. c. n. 18. Fidelis cap. 4. Löw. n. 12. p. 790.* Si vero mulier quædam aut mola, aut tympanitide, aut emphysematosi sive uteri stantentia, aut ascite &c. laboraverit, qui affectus aliquando Graviditatem mentionantur, tunc iisdem, utpote valetudinariis & intricato morbofo statu afflictis, tortura baud facile admitti debet, sed potius prædictæ cautelæ advertendæ & conciliandæ sunt. *Puerperæ juxta Hippocratem utpote graviter vulnerata, proinde valde infirma & in aliquali vitæ periculo constitutæ mini-*

minime *aptum* torturæ præbent subjectum: & quamvis
 iisdem *quadraginta* dies concedantur, quibus post partum
 torqueri haud debent, *securum* tamen *haud* indiscrimina-
 tum est circumactò hoc tempore confestim *graviora* tor-
 menta admittere: quo tempore *haud* *sufficenter* promiscue
 uteri *consolidario* & obfirmatio peracta est, (præc.
 in feminis, in quibus *ardua*, *confusa* & *intricata* cir-
 cumstantiæ sub *Graviditate*, sub Partu & post hunc
 occurrerunt,) unde ob terrorem, metum, angorem-
 que animi (siquidem aliàs *animi pathemata* puerperis,
 aut *recenter* talibus, aut jam aliquandiu *partu* libera-
 tis infensissima esse solent) nec non ob vehementes *cor-*
poris cruciatus & concurrentem impetuofam ac per-
 turbatam *sanguinis* commotionem, facile in *uterinis* locis
 periculosæ *stagnationes*, *stases*, *inflammationes*, *spasmi*
vasorum sanguiferorum novæ *dilacerationes*, *hæmorrhagia*
 prodigæ aliæque *ominosa* & interdum *letalia* pathemata
 oriri possunt; & licet quoad *externum* conspectum quæ-
 dam mulieres satis *robustæ* videntur, tamen ne *Medicus*
 quidem ex *vero* & *certo* discernere potest, an intra prædi-
 ctum terminum temporis *uterus ita reparatus* sit, quo *re-*
alem quandam, etiamsi *lenior* fuerit, torturam tolerare
 queat: hinc in re *dubia*, aut ubi *certius peiora* confectaria
 metuenda sunt, *mitior* probatur sententia & terminus il-
 le *ampliatur*; siquidem id ipsum eo magis *necessarium*
 erit, si forte puerperæ fuerint *primipara*, aut si valde
difficili partu laboraverint, si *copiosi* aut plane *nulli* & *in-*
sufficientes lochiales fluxus contigerint, aut si *aliæ* inter-
 venerint circumstantiæ *morbosæ*, ob quam *non ita cito*
 fœminæ *vires* recuperare possunt: si etiã ratio habetur

nasi infantis, ne ob torturam matri adhibitam ejus necessarium alimentum aut corrumpatur, aut minuatur, tunc eo magis diuturnior mora concedenda est: ex singulis vero in *compendio* prolatis, circumstantiis inclarescit, quomodo in talibus casibus & causis *Medicorum* judicia conquirenda & observanda sint; siquidem in ejusmodi casibus judicis arbitrium non satisfacit, siquidem neque *Zangeri* concessio 40 dierum, neque *Lynckeri* in *annotat. ad Struv. tit. de quæst. ampliatio sex septimanarum singulis casibus* & circumstantiis respondent: unde neque *Galenus Comm. 6. aph. 36.* audiendus, qui adserit, quod *partus per 40 dies verissime terminari* queat: si enim *partus acerrimum tormentum & aliqua ratione morbosa affectio, imo diuturnis ægreditudinibus quodammodo annumerandus* est, juxta *Fidelem c. 4. p. 234. 235.* ita illius circumstantias *Medicus* dijudicare debet, an *torturæ* sustinendæ puerperæ quadrent? *conf. Zacchias l. c. n. 20.* Quoad *Lactantes* fæminas facilius decernere licet, quæ, utpote *nude lactantes* consideratæ, *leniorem & paulo graviorem* torturæ gradum subire possint; nam si respectus *infantis* habetur, facile pro eodem *lactando* aut *alia nutrix*, aut *aliud nurrimentum* sine damno substitui potest, siquidem creberrimæ honestæ *substitutiones* tales occurrunt, quare recte *Blumblacher l. c. n. 17. p. 131.* judicat: Es ist auch eine Weibes-Person, die ein saugendes Kind an der Brust hat, nicht zu torquiren. NB. wann man anders für das Kind keine andere Säugamme haben kan: So aber eine andere Säugamme zu haben, und die Mutter schon außer der Zeit oder Kindbetten, und schon die 40 Tage überschritten, alsdann mit der Tortur gegen ihr verfahren werden. quod

quod *ipfas lactantes* attinet, tunc quidem affectus animi, dolores corporis, & motus sanguinis, qui *sub tortura* contingunt, lac in *crasi* alterare & *depravare*, ejusdem *ulteriorem separationem* turbare, *minuere* & *sufflaminare*, in mammis etiam *stagnationes* causari queunt, singulis tamen hisce offensionibus ita obviam ire licet, ut inde neque *infanti*, neque *lactanti certum* & *eximium sanitatis* & *vita* damnum emergat: siquidem alteratum tale lac infanti haud præbere expedit: si itaque aliquo modo *lactantibus* Judices *indulgere* volunt, tunc *acerbior*em torturæ gradum videlicet membrorum extensionem non admittant, lenior vero sententia magis in *favorem infantis* decernitur; quod si vero *lactationem* in muliere comitentur *morbosa* pathemata, velut magna debilitas & *virium prostratio*, suspecta *contabescencia*, graves *congestiones* intra *caput* & *pectus*, tunc eadem, ut *valetudinaria* consideranda & tractanda erit: quoad hanc quæstionem: an Lactantes torqueri queant? *vid. inter JCros Carprozov. qv. 118. n. 61. Tabor l. c. ff. 30. Wildvogel disp. cir. cap. 7. ff. 5. p. 40. 41. Brunnem. Process. inquis. l. c. n. 31. e Medicis conf. Zacchias l. c. n. 21. Fort. Fidelis l. c. cap. 5. p. 235. & Löwius. l. c. n. 14.* qui ultimus, ut in *plurimis*, ita in *hac* circumstantia *Zacchiæ* verba, non nominato authore, usurpavit & transtulit: de reliquo ex observatione Medica significandum est, quod obgraviore *dolores corporis* & *afflictiones mentis* in fæminis animo & corpore *sensibilibioribus* & *tenerioribus* lactis secretio & proventus utique *intercipi* queat: an vero in *ardu*is casibus *propterea* prævaleat *favor* infantis, qui tamen ab *alia* fæmina, aut ut dictum fuit, alio *suppletorio* alimento enutriri & educari potest, JCtis decidendum relinquitur.

iminus in dolo medici §. XXII. Denique annotamus, quomodo aliquando *Medici* re-
 quirantur, quo *Tortura* *presentes* sint, ut *consilio* & *auxi-*
lio suo, si quid *adversi* reo *sub tormentis* accidat, præsto es-
 se queant: ast merito in ejusmodi *dubio* casu, ubi de subje-
 cti *vita* ambigitur, an non *facile* eidem ex *tortura* *pericu-*
lum imminere queat, *securior* modus seligitur & *tortura*
differtur, siquidem alias *inutilis* illa declaratur, quando me-
 dicus *deficientem* reum iterum *rescere*, aut quasi *revivisce-*
re debet: & licet quaedam subiecta *sub tortura* ipsa non *emi-*
nenter deficient, tamen *post illam* periculosiora pathemata
 supervenire & insultare possunt: haud quidem *Medici* suis
 animadversionibus & admonitionibus desunt, quin *signa*
 præcipue *sub tormentis deficientium* subiectorum indicent:
 & describant, *vid. Fort. Fidelis Lib. 2. Sect. 3. cap. 5. p. 236.*
Zaccbias Lib. 6. tit. 2. qv. 6. ast quid juvat hæc nosse, & *si-*
nem *torturæ* non obtinere, quin potius reum in *gravius* vi-
 tæ & sanitatis *damnum* præcipitare, quod tamen sollicito
 studio evitandum est, ne *tortura* *pænæ* vim teneat: exce-
 ptio illa, quasi reus sine *pravo* successu *forte* *torturam* per-
 ferre queat, quem antea *metus* affectu iudex expectaverat,
nullius singularis valoris est, quoniam hanc *torturam* *peri-*
culosa sanitatis offendicula *consequi* possunt, aut tortus faci-
 le confessionem suam *reclamare* & negare potest, quasi sub
angustia, *mentis imbecillitate* & *corporis infirmitate* factæ
 confessionis conscius *haud* sit: sub quo statu iterum *eximia*
mutatio processum inquisitionalem afficit: quid juvat si
Medicus *torturæ* *presens* est, quando *Epilepticus* torque-
 tur? quando *Medicus* indicare potest, quod *sub* *tormen-*
tis motus *convulsi* *ingruant!* quid juvat *Medici* *presen-*
 tia

tia si *vehementior* inde paroxysmus convulsivus excitatur? quid juvat si reo a *vinculis* & tormentis confestim liberato *medicamina* & auxilia offeruntur, quæ in tali affectu, per *torturam* provocato, *exiguam* habebunt virtutem: quid *judici* & *justitiæ* inde *emolumentum* accedit! unde quidem hæc consilia *pragmatica*, sed haud *practica* & *fructuosa* sunt: ob id *ralia* rectius consilia subministranda veniunt, quæ in foro *civili* & *medico realia* & applicabilia existunt: idem certe sentiendum est, de plurimis illis *speculationibus* & inventis, quibus torturæ subjecta ita *præservari* debent, ne vel *sub tortura* morbosos suos insultus experiantur, neve *post illam*, periclitationem quoad sanitatem sentiant; quoad *utrumque* desiderium *ars medica* satisfacere haud potest; nam *effectum præservare* & tollere velle & debere, *causam* tamen ad *provocandum* illum effectum admodum *idoneam* non *intercipere*, sed *libere committere* & admittere velle & deinde sensibili tortura *offendere* & *exacerbare*, *incongruus* ausus est: quare in hoc etiam refugio iudices nullam opem inveniunt; Neque porro mox *magicæ* arti tribuendum est, si *sub tormentis* subjecta quædam velut *obdormiscunt* & *post illa*, aut *relaxatis* illis iterum ad se revertuntur; Sane tormentorum *cruciatum* magnam vim habent, ad profunda & *eximia animi deliquia* excitanda, quæ *tunc* remittunt, quando tormenta *solvantur*; quare ejusmodi *synoptici* affectus, non cum *machinamento Satanico* promiscue confundi debent: quemadmodum alias *sensibiles* personæ ob *minorem*, tanto magis vero *majorem*, dolorem, in ejusmodi *impotentiam rationis* & *deliquium* incidunt: *fallax* itaque, si non plane *falsum* & hoc est indicium *indiscretum* accusandi & agno-

agnoscendi pactum cum *Diabolo*, aut *magicum* artificium :
 An remedia *narcotica* præservent, ne dolores tormento-
 rum *nimum* afficiant, quæstio *medica* institui potest: nos
negativam sententiam tuemur, quia hæc remedia *obnubi-*
lant rationem & sensus, & id quidem eo acerbius & *pericu-*
losus, quando jam ob aliam causam velut ob torturam
 animus valde *turbatus & afflicus* est; inde evenit, ut aut *de-*
liria, aut *sopores* corripiant, unde rei plane inhabiles red-
 duntur ad *quæstiones* percipiendas & congrua *responsione*
 aut desiderata *confessione* resolvendas: quid quod sub tali
turbulento statu *vitæ & sanitati* facile præjudiciosa *offensio-*
nes accidere possunt, siquidem sub tortura contingentes
offensiones & læsiones corporis, *perturbationes* liberi &
 temperati motus humorum, *solidarum* partium vero mul-
 tiplices alterationes, *narcoticorum* remediorum usum haud
 perferunt, quoniam hæc singulas hæc alterationes *cau-*
sari & aliunde provocatas *exacerbare* possunt: neque por-
 ro illa commemoratio de *pulvere ad sustinendos torturæ*
cruciatu & supprimendam confessionem dato, quæ in *Act.*
Nat. Curios. dec. 2. an. 8. obs. 88. occurrit, præter nudam
scientiam aut cognitionem facti, ullam, ad hoc thema qua-
 drantem, utilitatem confert: annectimus aliam Histori-
 am in *A. N. C. Dec. 3. an. 7. & 8. obs. 23. de Pulvere dato ad ex-*
torquendam incendiarii confessionem, de cujus veritate vero
 adhuc dubitamus: historia sequens est: *Hæc apprimè*
quadrabit ad Clarissimi Domini Doctoris Samuelis Ledelii
observ. 88. in Decad. 2. an. 8. ubi vero ille de contrario ef-
fectu agit: banc b. defunctus Parens meus, quondam ex
ore Pharmacopœiæ Studiosi (NB. qui aliquando mirifice
 glo-

gloriantur & mentiuntur) qui tum temporis Rendsburgi
in Holsatia fervierat & Pharmacum preparaverat, nota-
vit, quæ ita se habet: An. MDCXII. mutilus quidam
mendiculus simul incendiarius & homicida, Sägebergæ tor-
tura subiciebatur: Hic cum nullo modo ad confessionem
cogi posset, adfuit Consul Rendesbergensis, nomine von
Zirffen, jussit, ut prius torquendo omnes capilli abrade-
rentur, postmodum tergotenus, moleficum aggressus est,
ne faciem Consulis videre posset, jussit ut in continenti se-
quenti sequentem poriunculam hauriret, quæ constabat ex
Masticis, Myrrhæ, aloes hepaticæ & viridis æris anat-
icis partibus, cum aceto vini mixtis: Quæ epota Carnifici
mandabat, ut torturæ subderet hominem, quo factò incen-
diarius & homicida hic evomere omnia satagebat; ab eje-
cta autem materia exsurgebat Spiritus familiaris (lepida
narratio! forte hic incendiarius, de artocreate Fausti,
quod spiritu familiari expletum dicitur, quicquam co-
medit; unde feminium aut particulam illius devoravit,
vel femur aut suram illius deglutivit, ut totus inde talis
spiritus, fungi instar, regeneratus fuerit) si non malignus,
forma militis, caligis cæruleis indutus (reliqua vestimen-
ta non nominantur, neque an pileatus, an galeatus, an
ocreatus, an calceatus, an armatus, an inermis) qui se
Christianum Fridericum (malo omine) appellabat, quem
latro adhuc subjectus, ita alloquebatur: quo tendis Chri-
stiane? itane mihi quondam promisisti; cui Christianus
hic, minime Christianus: Cogor ut te derelinquam & disce-
dam: hoc dicto disparuit phantasma. Coronidis loco ad-
dimus, quod, sicut Medicus rei, sub tortura deficien-
tis,

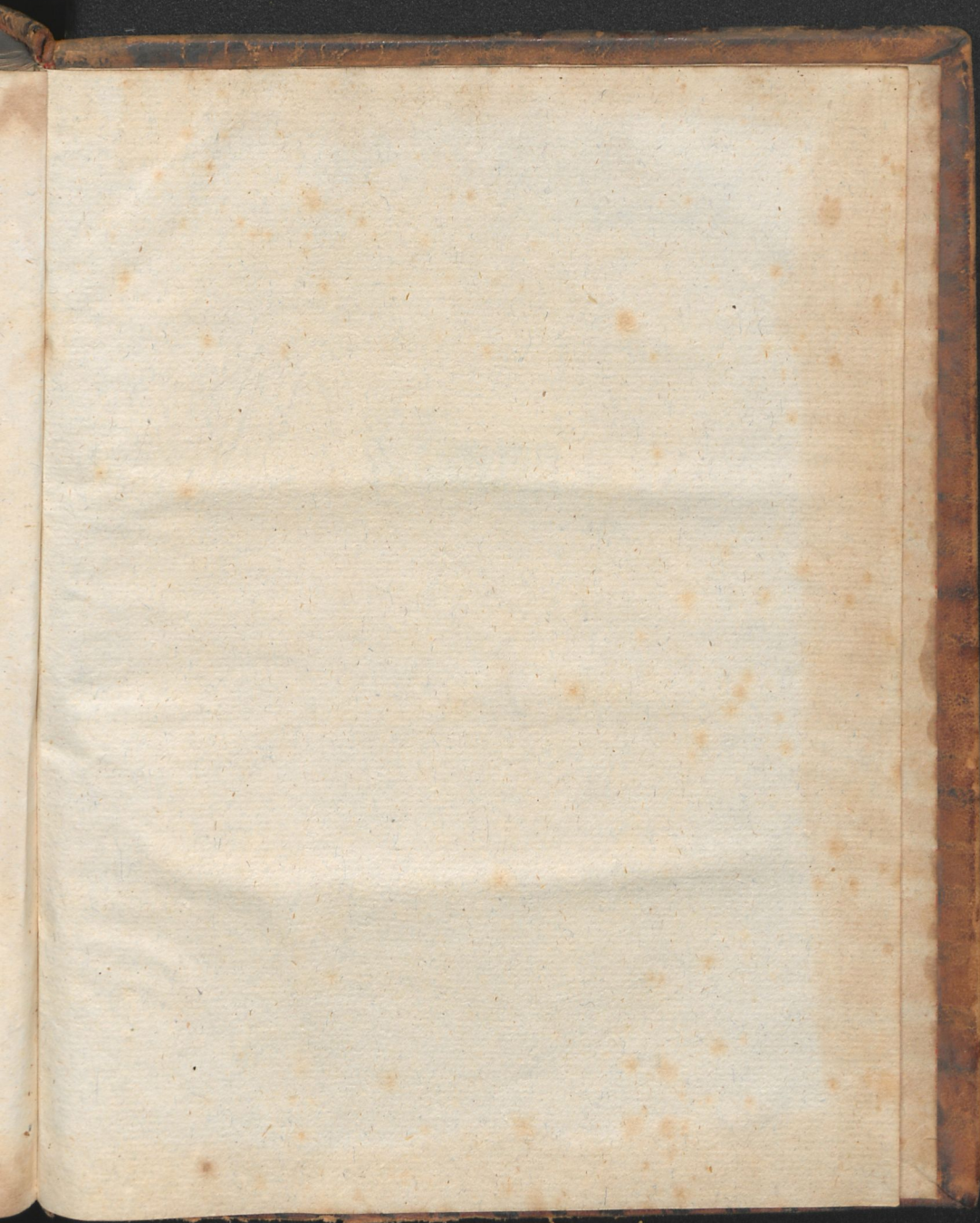
M

tis,

ris, curam habere debet, secundum ante notata, ita *Medicorum relationi etiam statur an tortus obierit ob immoderatam torturam, nec ne: conf. Farinac. prax. crimin. qu. 37. n. 141. Löwe l. c. c. 17. n. 2.* quamvis vero tales casus rarissime occurrant, tamen si evenerint, instruunt, quid agere conveniat, insuperque docent, quomodo in *Tortura* Processu in multis occasionibus & casibus *Medici* judicium & consilium admodum necessarium sit: Et hæc sunt quæ præsentî dissertatione de *Tortura Subjectis* explicare voluimus. DEO benignissimo humillimas agimus gratias, quod huic labori perficiendo vires necessarias largiri voluerit, cui etiam reliquas nostras actiones consecramus, quo exoptatus semper cum iisdem impetretur

F I N I S.

Un 57

ULB Halle 3
001 855 344

Sb.

128

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-LEGALIS,
DE

TORTURÆ SUBJECTIS,

Quam,
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,
SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-
SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.
DN. DECANO H. T. SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,
PRO GRADU DOCTORIS

**SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,**

HORIS LOCOQUE CONSUEVIS,

ANNO MDCCXXIX. D. NOVEMB.

Publicæ ac placide eruditorum ventilationi subjiciet

RESPONDENS

JOHANNES HENRICUS KRAUS,
LOESNITZIO-SCHOENBURGICUS.

HALÆ MAGDEB. TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, Acad. Typogr.